

କଟକ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ

ନୂତନ ସିଲବସ୍ ଅନୁସାରେ ଲିଖିତ

କାକଳୀ

ଲେଖକ

ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର ପଦ ୮,
ଆଦ୍ୟାତ୍ମିକ ଚେତନାମୟା କଲ୍ୟାଣ, କଟକ

ନୂତନ ସଂସ୍କରଣ

ପ୍ରକାଶକ

ଶ୍ରୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ ମାଧୁକୀ
ଆଦ୍ୟାତ୍ମିକ, କଟକ ଚେତନାମୟା କଲ୍ୟାଣ, କଟକ

୧୯୪୯

ମୂଲ୍ୟ ଟ ୦.୫

ଅଠ ଅଣା ମାତ୍ର
(ଅତିରିକ୍ତ ନାହିଁ)

ସୂଚୀପତ୍ର

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ । ଜୀବନ-ବ୍ରତ	୧
୨ । ଅଗଷ୍ଟ ସନ୍ଦର୍ଭ	୩
୩ । ସନ୍ଧ୍ୟାଆର୍ତ୍ତ ମୋ ସୁନ୍ଦର	୨
୪ । ପଥଦୂର୍ଗା	୯
୫ । ଧଉଳି ସାହାଯ୍ୟର ଉଦ୍‌ବୋଧନ ...	୧୦
୬ । ବାସୁଜୀ	୧୭
୭ । ଖୋର୍ଦ୍ଧା-ପାଇବ	୧୮
୮ । ଭକ୍ତଚରଣ	୧୯
୯ । କଳିଙ୍ଗ କଳା	୨୦
୧୦ । ଶୁଦ୍ରର ଗୌରବ	୨୨
୧୧ । ଅଶ୍ରୁର ଆହୁତି	୨୨
୧୨ । ଗନ୍ଧ୍ୟନ୍ତର	୨୭
୧୩ । ଅସୁଖର ପରିଚୟେ ଜାଗେ ଅଭିଳାଷ	୨୭
୧୪ । ପାରିବ କି ?	୨୮
୧୫ । ମଧୁ ସ୍ମୃତି	୨୮
୧୬ । ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ ମାଲବୀୟଜୀ	୩୧
୧୭ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହ	୩୧
୧୮ । ବେଳା	୩୧
୧୯ । ପ୍ରଜାପତି	୩୪
୨୦ । ଗୋପ-ଗୌରବ	୩୭

(୪)

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୨୧ । ସେତେବେଳେ ସଞ୍ଜକାଁ କି ମନେ	୪୦
୨୨ । ସେବା ଗ୍ରାମ ଓ ଶାନ୍ତି ନିକେତନ	୪୨
୨୩ । ତୁଠ ପଥର	୪୩
୨୪ । ଶୁଦ୍ଧାସମ	୪୪
୨୫ । କମାରଖାନା	୪୬
୨୬ । ଅଙ୍ଗନ ଭୁଲସୀ	୫୧
୨୭ । ଚିଲିକା ପୁଲିନେ ଗୋଟିଏ ରାତି	୫୩
୨୮ । ଶେଷ ଭିକ୍ଷା	୫୬

କା କା କା

ଜୀବନ-ବୃତ୍ତ

ବସୁଳ ପ୍ରେରଣା ଭଦ୍ରୀସନା ବଳେ
 ସେବା-ବନ୍ଧି ହୃଦେ ଦେବଟି ଜାଳି
 ସାରା ପ୍ରକୃତରେ ଫୁଟି ଅଛୁ ସର
 ଏହି ସୁତ ସେବା ଆଦର୍ଶ ପ୍ରୀତି
 ମୁଁ ତେବେ ଭାବୁଁକି ମଣିଷ ଜନମେ
 ନ ଗାଢ଼ିବି ବିଷ ସେବାର ଗୀତି
 ତରୁ ତାର ଧର୍ମ ରକ୍ଷା କରି ଯେତେ
 କ୍ଳାନ୍ତ ପଥକରେ ଦିଅଇ ଛାୟା
 ନନ୍ଦା ଦିଏ ଜଳ ଲତା ଦିଏ ଫୁଲ
 ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦିଏ ମଞ୍ଚ ଆଲୋକ ମାୟା
 ହୁଏଁ ମୁହିଁ କ୍ଷୁଦ୍ର ହୁଏଁ ମୁହିଁ ଦାନ
 ନ ଆଉ ମୋହର ସମ୍ପଦ ଧନ
 ଅଛି କିନ୍ତୁ ମୋର ସେ ବସୁଳ ଧନ
 ତରୁଣି ବୟସ ତରୁଣି ମନ
 ସେବା ମୁଁ କରିବି ଦାନ ଦରଦର
 ଲହ ଦେବି ସେଇ ଆର୍ତ୍ତ ନୟନୁ
 ପାଦେ କଣ୍ଠା ଦଳି କଣ୍ଠା ଦେବି ତୋଳି
 ଦୁଃଖୀ ବାଟୋଇର କ୍ଳାନ୍ତ ଚରଣୁ
 ସତେଜି କଲ୍ପାଣେ ଆଖି ଲହ ଦେବି
 ଦୁଃଖର ଦେବି ମୁଁ ସଦୃଶୋଗୀ
 ମଣିଷ ଜନମେ ମଣିଷ ସମାଜେ
 ମଣିଷ ସେବାରେ ଦେବି ମୁଁ ଡ୍ୟାଗୀ
 ଏ ମୋର ସକଳ ଏ ମୋର ପ୍ରତିଜ୍ଞା
 ଏ ମୋର ସବିଧ ଶାବନ କୃତ

ବିଶ୍ୱବାସୀ ପଦେ ପରାଣ ଆମୋଦେ
 ଦେବ ମୁଁ ଅଦ୍ଭୁତ ସେବା ସମ୍ପଦ
 ତରୁ ମୂଳେ ଯେବେ ଦିଏ ପାଣି ତାଳି
 ସେ ତରୁ କି କେବେ ଦିଅଇ ନାହିଁ
 ମାଳାତୀର ପ୍ରାଣ ସ୍ନେହ ବନମୟେ
 ଅସାର ମମତା ଫୁଲ ଫୁଟାଇ
 ତେସନ ମୁଁ ପା'ର ସ୍ନେହ ମମତାରେ
 ବନ୍ଧା ଚିରଦିନ ମର ଜଗତେ
 ତା ପାଇଁକି କେବେ ଦେବି ନାହିଁ ମୋର
 ପରାଣର ସେବା ଶକ୍ତି ମତେ ?
 ଏ ଜଗତ ଧରା • ସେବାର ମନ୍ଦର
 'ଦାନ ଦୁଃଖୀ ତହିଁ ଦେବତା ପୂଜ
 ସେ ମନ୍ଦିରେ ମୁହିଁ ହୋଇବି ସୁଯୋଗୀ
 ପୂଜାଶ୍ରୀ, ଏହି ମୋ ଜୀବନ ବୁଝ ।

ଅଗଷ୍ଟ ପନ୍ଦର

ଭାରତର ଆଜି ମୁକ୍ତି ଦବସ ପୁଣ୍ୟ ତାରଣ ଆଜି
 ଏଇ ଦବସର ଅନ୍ତରାଳେ ଯେ ସ୍ମୃତି ରହିଛି ସାଜି
 କେତେ ଶତ୍ରୁଦର ଶୋଶିତ ଆତ୍ମା କରନ୍ତ ଭାରତ ଭୂମି
 କେତେ ଜୀବନର ମାନ ଅପମାନ ତାଦ୍ୟ ହୋଇଲେ ଜମି
 କିଏ ମନ୍ତ୍ର କିଏ ଖଣ୍ଡି ହୋଇଲେ ଯବ
 ଦେଶବିପ୍ଳବ ବୀର ପୁରୁଷର ସମାଧି ହୋଇଲେ କାବ ।

ହୁମାଳୟ ଝର ଇଙ୍ଗୁଡ଼ା ଖର ଗଙ୍ଗାନଦୀର ତଟେ
 ଆର୍ଯ୍ୟ ରକ୍ଷିତ କଳ୍ପନାସୁଖୀ ତପୋବନମାଳେ ହୁଟେ
 ତପୋବନମାଳ କୁଟୀରର ତଳେ ସମୟ ପ୍ରାଣାୟାମ
 ଭାରତ ଜୀବନ କରୁଥିଲା ଯାହା ସମୟ ଅଭିରାମ

ଜୈନ ବାରର ହିଂସାର ନିନ୍ଦା ଗାଳି

ବୁଦ୍ଧଦେବର ନିର୍ବାଣ ନବ ସଦା ଶ୍ରମଣ ଝଳି ।
 ଏହି ଭାରତରେ ଖେଳି ଯାଇଥିଲା ଆର୍ଯ୍ୟ ଜୀବନ ତେଜ
 ଭାରିଏସ ଭର ମାନି ନାହିଁ ଥିଲା ଏ ଦେଶର ବାରଦାହ
 ମଗଧର ପଥ ଉଲ୍ଲାସ ପାଏ ଅଶୋକ ଶାସନ ମନ୍ଦେ
 ହୁନ ଶକ କେତେ ଚଢ଼ାଉ କଲେ ଯେ ଅଶୋକ ଶାସନ ତଳେ

ଭାଇ ପୁଣି ଭାଇ ଗଳାରେ ଖଞ୍ଜିତ ଦେଇ

ଏ ଦେଶରେ ଦିନେ ଅସ୍ତକଳତା ଯେ ଲେଉଟି ଆଣିଥିଲା ଭାଇ ।

ଏ ଦେଶରେ ପରା ବାହାରିଲେ କେତେ ଶିଖି ମନାଇର ଦଳ

ଜୟଚନ୍ଦ୍ରର ଭାଇ ପ୍ରତି ସେ ଯେ ନିଷ୍ଠୁର ବ୍ୟବହାର

ସାଗର ସେପାରୁ ଭାବି ଆଣିଥିଲେ ମହମ୍ମଦ ଦୋରାଗଣ

ପୃଥ୍ବୀରାଜର ଜୀବନ ହରା ସେ ବୁକୁର୍ଖା ବାର ପଣ

ପୃଥ୍ବୀରାଜର ଛତି ଫାଟିଥିଲା ଦୁଃଖେ

ଭାରତର ପୁଅ କାଳିମା ଚକାଳଇ ଭାରତ ଜନମା ମୁଝିଣା ।

ସଠାଣ ରାଜୁତ ସନ୍ତ ହୋଇଲା ମୋଗଲ ଯୁଦ୍ଧ ସାଜି

ତମ୍ବୁରରେ ତଡ଼ି ଭାରତ ରାଜ୍ୟ ଚଳାଇଥିଲେ ଯେ ବାଜା

ମମତାଜ ପ୍ରେମ, ଆକବରଙ୍କର ମହତ ପଣିଆ ମାତ

ସୁତାପ ସିଂହର ବିଶ୍ୱବିଜୟୀ ଦୁର୍ଦ୍ଦମ ଲୁହା ଛତ

ସନାତନ ଏଇ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ବିନାଶ ସାଧୁବା ସାରି

ସମ୍ରାଟ କେହି କିଛିଆ ବଧାଏ ଆଲହାବ ଗୀତ ଗାର

ଜାଗର ଭାରତ ଶିବାଜୀ ଧମକ ଜାଗି
 ଅଭ୍ୟାସୁରତ ଜୀବନୁ କଳ୍ପେ ଥରେ ଧୋଳି ଦେବାଲାଗି ।
 ମହାବ୍ରତୁର ମରହଟ୍ଟା ବାରେ କପଟେ ଛଳ କରି
 ନଙ୍ଗ ସାଗରେ ଇଂରେଜ ଉପାଏ ଧନ ସମ୍ପଦର ତରା
 ଗୁଳଗୁଳ ଅଳା- ଇଚ ପ୍ରିୟଜାତ ଭାରତ ବଜାରେ ସଖି
 ଏ ଦେଶ ଅର୍ଥ ଲୁଟି କରୁଛନ୍ତି ଧରେ ହୃଦୟର ଅସି

ବ୍ୟବସାୟ କର ସିଂହାସନରେ ବସି

ଗୋରାଜାତ ଭାଇ ଗଙ୍ଗା ପସଲ ସେଦିନୁ ନେଲ ରେ ଶୋଷି ।
 ସେଇ ଦିନୁ ଏଇ ଜାତିର ମୁକ୍ତି ସମୟ କେତେ ଯେ ବାର
 ଆହୁତ ହୋଇଗଲ ଜଳି ଉଠିଥିଲା ଜାଲିୟାନାର ପାର
 ଅସମାନ ହେଲା ଏ ଜାତି ଚିହ୍ନ ଇଂରେଜ ସଦୃଶିଆ
 ଏ ଜାତିରେ ପୁଣି ଶିଖି ମନାଇର ଦୃଷ୍ଟିଗଲ କେତେ ବଢ଼ିଆ

ସିଂହାସନ ବଦଳାନ୍ତି ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ପଥେ

ଭାରତ ଗୁଲର ବାୟୁଜା ପ୍ରାଣର ସୁଧା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମତେ ।
 ଅରଟ ପ୍ରଶ୍ନର ଅହଂସା ପ୍ରସାର ପ୍ରାଣର ଶୁଦ୍ଧି ତାକ
 କାଗଜର ଆଦି ପାଣିର ଦଣ୍ଡ ଅନଶନ ଅଭିଷେକ
 କେତେ ଦିନର ସେ ମନେ ପଡ଼େ ଆଜି ଲବଣ ଆନ୍ଦୋଳନ
 ଉଠିଗଲେ ବୟାଳିଶ ସକଳ— କାଗର ନିମନ୍ତଣ
 ଶେଷେ ଆଜି ଏଇ ସମୟ ତାରୁଣି
 ଭାରତ ଭୂମିର ଗୋରା ଶାସନର ଚକ୍ରାନ୍ତ ପାଏ ହଟି
 ସ୍ୱାଧୀନତାର ଶବ୍ଦ ସତର ଆଜି
 ମୁକ୍ତିର ରବି ଉଦୟ ଅତଳେ ହସେ ପାଲଗୁନା ସାଜି ।
 କର ଦେ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା
 ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ ଦେଶର ତରୁଣ ଆତ୍ମା ସେନା ।

ପଞ୍ଜି ଗାଆଁଟି ମୋ ସୁନ୍ଦର

କୁଡ଼କୁଡ଼ କରି ବାଲି ଶେଷ ପରେ
 ମଲଗୁଣୀ ନଈ ବହଇ
 ଗାଆଁଟି ମୋହର ସେହି ନଈ କୂଳେ
 ସୁନା ପଥରରେ ହସଇ
 ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ୁଳାଏ କନ୍ଦର
 ଗାଆଁଟି ମୋହର ସୁନ୍ଦର ।
 ସେହି ଗାଁ ମାଟି ଏନ୍ତୁଡ଼ ଶାଳଟି
 ସେହି ମାଟି ଚେଷ ଶୁଣାନ
 ମାଳ ଆକାଶର ଜଳେ କି ହାଲକା
 ମିଠା ତାର ପାଣି ଶବନ
 ପାଣି ତାଳିଏ ଏ ଜନ୍ମର
 ଗାଆଁଟି ମୋହର ସୁନ୍ଦର ।
 ଝର ପାଣି ତାର ଉକତ କରଇ
 ଫଳ ତାର ରସ ଦିହର
 ମାଳ ଦାସପଦା ଶାଗୁଆ କଥାସ
 ସପନଟି କରି ପ୍ରାଣର
 ରାଶି କାଉଁରୀଆ ପଦର
 ଗାଆଁଟି ମୋହର ସୁନ୍ଦର ।
 କାଁରମାସ ଧର ନୂଆ ନୂଆ ଶେଷ
 ଫୁଟି ଉଠେ ଗାଁ ଓଠରେ
 ଫଗୁଣ ଫୁଟିଲେ ବଉଳ ସେନ୍ତୁରେ
 ମହୁ ଭରେ ଫୁଲ ଅଧର

ଫୁଟେ କନିଆର ମନ୍ଦାର
 ଗାଆଁଟି ମୋହର ସୁନ୍ଦର ।
 ଗାଆଁବାଡ଼ ତଳେ ବହୁଥିବା ନର
 କୁଳ ନାଗେଶ୍ବର ଗଛରେ
 ସୁଲସୁଲ ବାଆ ଭରା ଶାଢ଼ୀଢ଼ାରେ
 ଭାଷିତ ରୁମର ବଡ଼ରେ
 ଦକ୍ଷିଣ ବାଆର ହୃଦୟ
 ଗାଆଁଟି ମୋହର ସୁନ୍ଦର ।
 ମହୁଲ ବଣରେ ଆଷାଢ଼ ଦିବସେ
 ଗାଉଥାଏ ବନ ମୟୂର
 ବାଲି ତଳେ ତଳେ ମିଶି ମିଶି ଯାଏ
 ଦୂର ବାଟୋଇର ସମ୍ବର
 ଶିଶୁପ ଫୁଲ କି ସୁନ୍ଦର
 ଗାଆଁଟି ମୋହର ସୁନ୍ଦର ।
 ସାତଦର ଭାଙ୍ଗି ଏକଦର କଲେ
 ମକଦମ ବୁଢ଼ା ବିଶୋଇ
 ଝଡ଼ ବରଷାରେ ଦୁଆରେ ଦୁଆରେ
 ପିଆଦା ଦିଅନ୍ତି ବସାର
 ସଥର କି ତାଙ୍କ ଅନ୍ତର
 ଗାଆଁଟି ମୋହର ସୁନ୍ଦର ।
 ପ୍ରେତ ପାଣି ପିଇ ଶୋଳକଟି ପଡ଼ି
 ଥିଲେଟି ଦିବ୍ୟ ତଥା
 ରସୁଣର କଣ୍ଠି ମାଳ ପିନ୍ଧି ପରା
 ଆଖଡ଼ା କରଇ ଛକଡ଼

କି ଲେଉଟ ସପନା ନନ୍ଦର
 ଗାଆଁଟି ମୋହର ସୁନ୍ଦର ।
 କିଏ ସେ ମରବ କିଏ ସେ ଛୁଡ଼ିବ
 କହିଥିବ ବୁଢ଼ା ନାହାକ
 ଅଧପରସାର କଡ଼ା ତେଲ ପାଇଁ
 ଗୋପୀ ସାଉଁର ଯେ ଦମାକ
 ଟଣ୍ଡାନାମି ଗାଁ ଇନ୍ଦର
 ଗାଆଁଟି ମୋହର ସୁନ୍ଦର ।
 କୁକୁଡ଼ା ଝୋଳରେ ଖାସି ମାଉଁସରେ
 ବୁଡ଼ି ରହିଥିବେ କରଣେ
 ଚରଣ ଚୁଟିଆ ବାସୁକି ଗୋଡ଼ିଆ
 କଳି କରେ ଭୁଞ୍ଜା କରଣେ
 କରେ କାଟସାଣି ମନ୍ତ୍ରର
 ଗାଆଁଟି ମୋହର ସୁନ୍ଦର ।
 ସେଟ ବକଳରେ କିଏ ଧାଇଁଗଲା
 କଲିଙ୍ଗତା ଖୋଜି ପାରୁଛି
 ଗୁପ୍ତ ଉତୁଡ଼ିଲା ହଳ ଗଲା ଭାଜି
 ମଶାଣି ହୋଇଲା ଗାଆଁଟି
 ଲୁହ ହେଲା ଏକା ଅସର
 ଗାଆଁଟି ମୋହର ସୁନ୍ଦର ।
 ଯାହାହେଉ ସତେ ସେହୁ ମୋର ଗାଆଁ
 ଜନମିଥିଲୁ ମୁଁ ତା କୋଳେ
 ବୁଲିଛି ମୁଁ ତାର ଗିରି ବନମାଳେ
 ଦୂର ଆମ୍ବତୋଟା ଗହଳେ

କରି ଗୁହଁଥାଏ ଚନ୍ଦ୍ର
ଗାଆଁଟି ମୋହର ସୁନ୍ଦର ।

ଥରେ ଦେଲେ ତାର ପୁଅ ପାଦ ତଳେ
ଦିଅନ୍ତି ମୋ ଶିର ନୁଆଁ
ତାର ପଦ ଧୂଳି ଦେବେ ବୋଲି ହୋଇ
ଦିଅନ୍ତି କି ଶିରେ କୁଆଁର
ସେହି ମୋର ମାଆ ଉଦାର
ଗାଆଁଟି ମୋହର ସୁନ୍ଦର ।

ପଥଦୁବା ।

ସୁବିସ୍ତୃତ ରାଜପଥ—ସେ ପଥେ ମୁଁ ଘାସ;
ହୃଦେ ମୋର କିତେହୁ ଜୀବନ—ଉଛୁଆସ;
ସୁନ୍ଦ୍ର ମୋର ତରୁ ଭରି ଉଠେ କି ମୂର୍ଚ୍ଛନା ?
ଦୁବା ମୁହଁ ସର୍ଜନାର ଆଦମ ତେଜନା—
ଅଭିମାନ ଅପମାନ ଘୁଣା ଲଜ୍ଜା ଭାର
ଯୁଗ ଯୁଗ ଶୂନ୍ୟ ହାତେ ଭରା ବସ୍ତ୍ର ଦ୍ଵାରେ;
ବଳେ ମୋର ଶିଶିରର ଯୁଗ୍ମ ଶ୍ଵେତ କଣା,
ଓଷ୍ଠ ଶିଶ ଦାସ୍ୟରେଣା ବସୁଳ ପ୍ରେରଣା ।
ଦେଖିଛି ମୁଁ ସ୍ଵପ୍ନ ନାଟମ ସହାରର ଲୀଳା
ପ୍ରଗତ ପ୍ରକାଶେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷୟର ଶୃଙ୍ଖଳା ;
ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାବିଧି ନିଶା ଲଗେ ଶିଶିର ସ୍ନାତ୍ତାବେ
ଶୁଣିଛି ମୁଁ ଚକୋରର ଅଶ୍ରୁଧାଆ ବଚନ;

ସେନାସତ କାହିଁ ଭୂମି ବଜାର ସନ୍ତାନେ
 ଚଳେ ଜୟ ଧ୍ବଜା ଉଡେ ଉଡ଼ାଇ ଗଗନେ ;
 ଦେଖିଛୁ ମୁଁ ଶ୍ରେୟବର ଆତ୍ମଦାନ ଶୁଭ
 ପୁତ୍ରଲଗି ଜନମର ଅଧରନ୍ତ୍ର ପ୍ରୀତି;
 ସବୁ ଦେଶେ ମୁହିଁ ଏହି ସଥ ଧାରେ ବସି,
 ସୀମାହୀନ ସ୍ବପନର ସ୍ତ୍ରୋତେ ଭାସି ଭାସି ।

ଧଉଳି ପାହାଡ଼ର ଉଦ୍‌ବୋଧନ

ଦେଖି ମୋ ମାରସ ଜଟିଳ ବଦନ
 ବିଶାଦ ମଳିନ ଶିଖର ଛବି
 ତୁମ କବି ପ୍ରାଣ ଅଙ୍ଗରେ ସ୍ବମର
 ମହା ଦୁଃଖେ କାହିଁ ସଫଳ ହୁବ ?
 ସବୁରିକ୍ତ ମୋତେ ଅବସାଦ ଚିତ୍ତେ
 ଧଉଳି ପାହାଡ଼ ଟେକ ହେ ଶିର
 କହ କାହିଁଗଲେ ଅଶୋକ ଶୂନ୍ୟ
 କାହିଁ ଗଲେ ତବ କଳିଙ୍ଗ ବୀର ।
 କି କଥା କହିବ ଆଦେ ଭୋଳା କବି
 ଫାଟି ଯାଉଛି ମୋ ପାଶାଣ ଗୁଳି
 ଦେଖି ସେ କଳିଙ୍ଗ ଆଜି ଭାଗ ଭାଗ
 ଦେଖି ଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ କରଳ ରାତି ।
 କିବା ପ୍ରୟୋଜନ ଅଛି କି କାରଣ
 କହି ସେ ଅଙ୍ଗର ବିରବ କଥା;
 ଦେଖୁଛୁ ତ ତୁମେ କୋଣାର୍କ ଗୀରତି
 ସରକତ ଶେଷେ ନୁଆଁଏ ମଥା ।

ଆସିଲେ ସେ ଦିନ ଅଶୋକ ଗୁଚ୍ଛନ
 ଥରୁଣ ସଦନେ କଳିଙ୍ଗ ଭୂମି
 ମେଘାସନ ଶିଶୁ ମହେନ୍ଦ୍ର ଶରଳ
 କଂସିଲ ଉଠିଲେ ସ୍ବଦେଶ ପ୍ରେମୀ ।
 ଗରଜନ କର ଚିଲିକା ଲହରୀ
 ଦଇଆ ଗରଭେ ତୋଳିଲ ତାନ
 ବାରମଦେ ପରା ଶ୍ରୀଫଳ କାନନ
 ଦେଲେ ପ୍ରତିଧ୍ବନି ହୋଇ ପ୍ରସନ୍ନ ।
 ମୂକ ଶରଳ ମୁଁ ବିଷାଦ ଆକୁଳେ
 ଦେଖି ସେ ସମୟ ଭ୍ରଷଣ ଶ୍ବୟା
 ବାନ୍ଧି ଗଲିଲି ମୁଁ ଅଶୋକ ଚରଣେ
 କହି “ବନ୍ଧକର ଗୁଜା ଏ ମାୟା” ।
 ଧୂମକେତୁ ସମ ଯେ ତଣ୍ଡ ଅଶୋକ
 ତାଙ୍କୁ ଦେଲ ଶିକ୍ଷା ଏ ଯେଉଁ କାଳ
 କାହିଁଗଲ ତାର ଅଗାଧ ସଂଭାର
 କାହିଁ ତାର ଭାଗ୍ୟ ତପନ ଦୁଃଖ ?
 ଅଛୁ ମୁହିଁ ଅଳ୍ପ ବନେ ସଦାକାଳେ
 ଦଇଆ ତରଳ କନକ ଧାରେ
 ଶୋଭଇ ଚିଲିକା ଯଦି ଅଲଗାକା, -
 ଗରୁଡ଼ ଉଡ଼େ ମହେନ୍ଦ୍ରମାଳେ ।
 ଶୁଣି ତେବେ କବି ପରାରିଲ ମାତା
 କାହିଁ ସେହି ଜାତି କାହିଁ ସେ ବୀର ?
 କାହିଁ ତାର ଶିଳ୍ପ କଳା ସୁମୋହନ
 ଦ୍ବୀପ ଦ୍ବୀପାନ୍ତରେ ପଶ୍ୟ କେଭାର ?

ନାହିଁ ନାହିଁ କବି ଲିଭି ନାହିଁ ଏବେ
 ସେ ବୀର ରୁମିର ଗୌରବ ଛବି
 ଚରଦନ ଲଗି ତା ବୀର ଜୀବନ
 ବ୍ୟାକୁଳେ ହତାଶେ ପଡ଼ିନି ଦୂର ।
 ସୁଖ ପରେ ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ ପରେ ସୁଖ
 ବିଭବସ୍ତ୍ର ଶେଷେ ହସେ ତପନ
 ଭାଗ୍ୟଚକ୍ର ଆବର୍ତ୍ତନେ ସିନା ବିଶ୍ୱେ
 ଲଗିଛି ଉଡ଼୍ଡାନ ପୁଣି ପତନ ।
 କାନ୍ଦିଲେ କି ଦେବ ଦୁଃଖ ଅବସାଦେ
 ଅଶ୍ରୁ ଅନୁନାସ ସଲିଳେ ଭାସି
 ଅଗାଧ ଉଡ଼୍ଡଳ ଭବିଷ୍ୟତ ଭ୍ରମ
 ଉଠ ଏବେ ତେବେ ଜଡ଼ିତା ନାଶି ।
 ଯେ କଳିଙ୍ଗ ରବି ବୁଝିଛନ୍ତି ଆକାଶେ
 ଯେ ଧରମା ଦେଶ ବିଷାଦଭରେ
 ଫେରିବ ସେ ରବି ଏ ରଜନୀ ଶେଷେ
 ଉଠ ଉଲ୍ଲୀୟ ଉଠ ଦେ ଅରେ ।
 ଶତ୍ରୁଗିରି ଶୋଲ ଶତ୍ରୁ କର ଦେଶ
 ଶତ୍ରୁ ଶତ୍ରୁ ବର ମୋହନ ଶିଳା
 ଅଚେତ-ପାପାଣ ସତେ କି ଉପାଶ
 ଲଭି ଲାଭଗର ଲିହଣି ଲୀଳା ।
 ରୁଷ ଶିଳାପରେ କି ମନ୍ତ୍ର ଯୋଗରେ
 ଫୁଟି ଫୁଟି ଉଠେ ପଦ୍ମପାଶୁଡ଼ା
 ନାକନାଗର ସେ ବସି କି ବିଳାସେ
 ଶରମେ ସଜାଏ ବୁସୁମ କୁଡ଼ା ।

ଏହି ତ ତୋ ଦେଶ ଚମକ କାହାଣୀ
 ସୁଗ ସୁଗ ଭବ ଶକ୍ତି ତାଳେ
 କୋଟି ଜନ ମନ କରି ଛନ ଛନ
 ସୁଦେଶ-ପୀରତ-ପ୍ରଦୀପ ଜାଳେ ।
 କଳା ସରୋବର-କମ୍ପ-କୋକନଦ
 ଜଗତ ଅନନ୍ଦ ଏ କୋଣାରକ
 ତୁଙ୍ଗ ଲିଙ୍ଗରାଜ ଭୁବନ ବିଦିତ
 ମାଳ ମାଳାତୀ ପାପୀପାବକ ।
 ଭବୁତ କି କବି ଧରିଣି ପାହାଡ଼
 ଶୁକ ସମ ଗାଥା କରେ ଗାୟନ
 ନୁହେଁ ନୁହେଁ ତାହା ଅଜାତଟି ଯାହା
 ସେ କଥା ସ୍ମରଣେ ଜାଗେ ସୁନ୍ଦର ।
 ପତିତ ଜାତିର ଅଜାତ ସମ୍ବଳ
 ଭବିଷ୍ୟତ ସିନା ସାନ୍ତ୍ବନାମୟ
 ସେ ଦିନର ଯଶ ଅଜ୍ଞର ସମ୍ବଳ
 ଅବସାଦ-ମନ କରେ ତନ୍ମୟ ।
 କେଉଁ ମହଲେ ଓଡ଼ିଆ ବାହୁମା
 ଚଳିଲେ ସେ ଦିନ ପଦାବା ତୋଳି
 ବିଜୟ ନଗର ବିଜିତ ହେଲ ଯା
 ଗଉଡ଼ ଭୁବନ ଦେଲେ କି ଦଳି ।
 ନିଜାମ ଭୁବନ ଭଜିଲ ପତିନ
 ଓଡ଼ିଆ ସେନାର ପଦ ସରଣେ
 କଳବର୍ଗାର କରାଲ ଶତ୍ରୁ
 କି ଲଗି ସେ ଦିନ ଲେଟିଲ ଶେଷେ ।

କଂ କଂ ଜାତ କଂ ହେ ଅଲେକ

ବାଣି ହୁଲ ଡକ ମହାପ୍ରସାଦ

ବିଗ୍ରହ ଦିଅ ହେ ମୂଲକେ ପୁଲକ

ଭୁଲ ଭୁଲ ଶତ ବାଦ ବବାଦ ।

ଏ ରୁମିରେ ସବୁ ନାଶିଲେ ନାନକ

ଶଂକର ଚେତନା ଗଲେ ଶୁଣାଇ

ଚଇତନ୍ୟ ସବୁ ଚେତନା ଲଭିଲେ

ମାଳାଚଳ ସଥ ସରଣ ପାଇ ।

ବୁଦ୍ଧ ଅସିଲେ ଏ ଦେଶେ ବାହୁକି

ଜଉଗଡ଼ ତାର ଜବାବ ଦିଏ

ବିଶ୍ୱର ଯେତେ ପ୍ରକା ସାଧକ

ଏ ଦେଶେ ଅସିଲେ ସିଦ୍ଧି ପାଏ ।

ମୁକତ ପ୍ରଗତି ଖାର୍ଯ୍ୟ ସମାନ

ଲହରୀ ଚପଳ ଚିଲିକା ଜାର

କହେ ମନେ ମନେ ରକ୍ତବାହୁ ସମ

ଅରୁର ମରଣ ଏ ଦେଶେ ପ୍ରିୟ ।

ଶତମୁଖ ହୋଇ ରହେସ କହେ

କହେ ଶିରବନ ତଟିନୀ ନିତ

ମାଳାଚଳ ବେଳା ଘୋଷେ ନିରବଧୁ

ମରିସାରେ ନାହିଁ ଓଡ଼ିଆ ଭାବ ।

ମହାରୁହ ଯେତେକ ସଡ଼େ ଟଳି କେବେ,

ଥାଏ ଚଉଦିଗେ ମାଟି ଗରରେ

ଶତବାଜ ତାର ଫୁଟିବା ସାହିକ

ତାଳ ଅବସରେ ପୂରୁବ ଦମ୍ଭେ ।

ଚନ୍ଦ୍ର କରେ ଯେତେ ଜଳେ ଶ୍ୟାମଧର
 ଆଶା କି ନିଆଁ ଏ ଆସାଦ ସୁଖ
 ବରଷେ ଜଳଦ ବହେ ମଉସୁମୀ
 ଶ୍ୟାମଧର ପୁଣି ଧରଣୀ ମୁଖ ।
 ଏହି କି ଓଡ଼ିଆ ଶୁଣିବ ନାହିଁ ଦେ
 ଶୁଣିବ ନାହିଁ କି ସାଗରଯାତ୍ରୀ
 ତାବେ ଦୋଷାରତ ତାବେ ମହୋଦଧି —
 ପୁଣି ଉଠେ ଉଷା-ନିଶେଷ ସୁଦ୍ଧି ।
 କି ହେଲ ମିଶର ଗ୍ରୀକ ଜୀବନ
 ଆନନ୍ଦନସ ସମ ଭଲତ ଦେଖ
 କି ହେଲ ଭାରତ ଜୀବନ ମହତ
 ଗୁଣ କାହିଁ ଯାଇଁ ବହୁଳ ଦେଖ ।
 ନିୟତି ନିୟମେ ଜୀବନ ଧୁଳିନେ
 ଜୁଆର ଭଟ୍ଟା ଯେ ଘଟିବା ସତ
 ନିୟତି ବୋଲି କି ଅଭିହେଳା କର
 ସାଳବ ଜୀବନେ ମଉନବ୍ରତ ।
 ମୁକ ସାହାଦ ମୁଁ ବଢ଼ିବି ସୁଗର
 ଭାଗବତ ଗାଥା ପଢ଼େ ମୋ ମତେ
 ଯଦୁପତି ଯେତେ ବହୁଳେ ଅର୍ଜୁନେ
 କରମ କେବଳ ଶ୍ରେୟ ଜୀବନେ ।
 ତରୁଣ ତୁମେ ଯେ ଅରୁଣ ସମାନ
 ଅନାଗତ ସୁଗ ଆଶା ଭରସା
 ତୁମର ସେବନେ ସାଧନେ ସଫଳେ
 ତୁଟିବ ଅଭିର ଏ ଜାତି ଦଶା ।

ଦେଖ ଦେଖ ଏବେ କି ଆଶା ଅଦରେ
 ଯଯାତି ଅନଙ୍ଗ ଧରମା ଶ୍ରେଷ୍ଠ
 ଭୀମ ଶମଶାନୁ ତାଙ୍କୁ ଅକୁଳେ
 ଲୁହ ଆଉ କୋହୁ କି ଅଭିପ୍ରେତ ।
 ହାହାକାର କରି ଗଙ୍ଗା ଗୋଦାବରୀ
 ସୀମା ରହି ତାଙ୍କେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ
 ଆସ ରେ ସରନ ଆସ ସରଦାର
 ଶୁଭ ଅଭିଯାନ ବନ୍ତୁ ସମ ।
 ତୋଳା ହେବ ସର କୋଣାରକ ଧୁଣି
 ଗଜସତ୍ତ ଯିବେ ସମର କରି
 ଫେରିବ ସେ ଦିନ ଫେରିବେ ସରନ
 ଫେରିବ ସାଧବ ମୁକୁତା ଧରି
 + + + +
 ଅଛୁ ସେ ଧଉଳି ପାହାଡ଼ ଅଦ୍ୟାପି
 ଦରଆ ବହେ ତା ଶ୍ୟାମଳ କୋଳେ
 ନୀଳଗିରି ଶ୍ରେଣୀ-ନୀଳ ନୀର ବେଣୀ
 ସହକାର ଶାଖା ସମୀରେ ଦୋଳେ ।
 ସେ ଗିରି ଚରଣେ ଠିଆ ରହୁ ଯାହା
 ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଗୌରବ ପୁଲକିତରେ
 ଧଉଳି ଯେ ନିତି ନୀରବେ ତାଙ୍କର
 ବାଜେନି କି ତୁମ ସରଣି ତଳେ ।

ବାପୁଜୀ

ତୁମ ସତ୍ୟ ଅହଂସା ସବଳ
 ତୁମ ସତ୍ୟ ଅହଂସା ଉପାୟ
 ନୁଆ କର ବିଦ୍ରୋହୀ ଭାରତେ
 ଗଢ଼ି ଦଲ ସ୍ବାଧୀନ ନିର୍ଭୟ । ୧ ।

ତୁମର ସେ ଶତ୍ରୁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ
 ତୁମର ସେ ସତ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ
 ତୁମର ସେ ହରିଜନ ଚେରା
 ସତ୍ୟ ପାଇଁ ଦୀର୍ଘ ଅନଶନ । ୨ ।

ଆଜି ଗୁଳର ଧୁର ସମ୍ମୀ ପୁଲେ
 ପ୍ରାଣପ୍ରିୟ ଅରଟ ତୁମ୍ଭର
 ମନେ ପଡ଼େ ଗ୍ରାମ ସଂଗଠନ
 ଲଭୁଥିଲ ଯା ତୁମ୍ଭ ଅଦର । ୩ ।

ମଣିଷତ ଥିଲ ତୁମେ ସତ
 ମଣିଷରୁ ଦହାଇଲ ଦେବତା
 ଦୁର୍ଦ୍ଦିନରେ ଚଢ଼ିଅଛ ଯେବେ
 ଭାରତର ଶାଶ୍ବତ ସତ୍ୟତା । ୪ ।

ଆଜିଠାରୁ ଶତେ ବର୍ଷ ପରେ
 ତୁମେ ପୁଣି ଆସିବ ଧରଣୀ
 ଚରଦନ ଭ୍ରାନ୍ତ ସଥିକରେ
 ସ୍ବେଦେ ଦେବ ଦେଶର ସରଣୀ । ୫ ।

ଦେଖି ଏତେ ବଡ଼ ଗୋରବ ଭାବ ଜାତର ଅସମନ
 ଶୈଳ ପାଷାଣ ବୁକୁ ଖାଟିଯାଏ, ଖାଟିଯାଏ କିବା ପ୍ରାଣ ।
 ଶୁଣ ଶୁଣ ଆହେ ଖୋରା ପାଇବ ବିଜୟ-ବିଜୟୀ ସିଂହ ଜାତି
 ନିଅ ଏ ଶପଥ ଦରୁଣେଇ ପଥ ଅଣ୍ଟା ପରମାଣୁ ଉଠୁ ହେ ଭାତ
 ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ଗଙ୍ଗାବୀର ଭଲ ଗଭୀର ।
 ଜାଗ ହେ ଖୋରା ପାଇବ ସିଂହ ଜାଗ ହେ ଯୁଦ୍ଧ-ଜୀବ ।

ଭକ୍ତଚରଣ

କୃଷ୍ଣ-ଭକ୍ତ ଶିଷ୍ୟମଣି ହେ ଭକ୍ତଚରଣ,
 ‘ମଥୁରାମଙ୍ଗଳ’ ଗ୍ରନ୍ଥ କରି ସୁନିପୁଣ,
 ସରଳ ସାଧକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ହେ ମହାପୁରୁଷ,
 ଅମୃତ ବରଣି ତତ ଚଳଣୀ ଶୁଭ—
 ଭଲଭଲ ଭକ୍ତ କରି ଲେଖିବ ସୁବିଦ୍ୟ,
 ଭଲଭଲ ଗୁଡ଼େ ଗୁଡ଼େ, ତୁମେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ,
 କୃଷକ କୁଟୀର, ପୁଣି ଧନିକ ପ୍ରାସାଦେ,
 ତୁମର ‘ମଥୁରା’ ଗାଥା ଭରତ ଆନନ୍ଦେ—
 ତୁମ ବେଳୁ କେତେ ନେତା କେତେ ସୌଦାଗର
 କେତେ ସୈନ୍ୟ ରଥୀ ଯୋଦ୍ଧା, ଶତ ସଂଗ୍ରାମର,
 ରତନାବେଷ ଲଗିଲେଣି, କନ୍ତୁ ଆହେ କରି
 ତୁମର ତରଳ ସ୍ତନେ ପ୍ରାଣପାଏ ଦ୍ରବ—
 କୃଷ୍ଣଭକ୍ତ ରସ ଗାନ ତୁମର କେବଳ
 ଭଲଭାଦୃତ୍ୟ ମୁଖ ବର ଭକ୍ତ ।

କଳିଙ୍ଗ କଳା

ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ମହୋତ୍ସବ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱୀନ ବିଳାସ,
 ବସନ୍ତର ନାଟଗଣ୍ଡର ଲେହନ ପଳାଶ,
 ଗୁମ୍ଫାର ପେଲବତା କୌମୁଦୀ ସୁଗମା,
 ଗୁରୁ ଚନ୍ଦ୍ରବାଳ ସୀମା ନିସର୍ଗ ନାଲିମା—
 ତୁମ ବୁଦ୍ଧି ପୁଟିଅଛି ହେ କଳିଙ୍ଗ କଳା !
 ତୁମେ ଅବା ଶିଳାରୂପେ ଶେଷି ଯୁଦ୍ଧ ଦଳା,
 ତୁମ ବୁଦ୍ଧି ପୁଟିଅଛି ଅନନ୍ତ ବିଭବ,
 ସନ୍ଧ୍ୟା ଅଧୟୁକ୍ତା ଗୌର ଗୋଲପ ଗୌରବ ।
 ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ନିଦ୍ରାରଙ୍ଗକାଳୀନ ସ୍ୱପ୍ନନ,
 ସୁରଭିତ ନନ୍ଦନର ଚୈତ୍ତ ଚନ୍ଦନ ।

✽

✽

✽

ପୁଷ୍ପରସ ହାସ୍ୟ ବାସ ପ୍ରାଣ ଅନୁରାଗ,
 ମାନବାସ୍ତୁ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ କି ଭଜାଗ ?
 ପ୍ରକୃତର ଗୁରୁତ୍ୱସ୍ୟ ଲବଙ୍ଗ ଲଳିତ,
 ନବ ମୃଗ ପରଭୂତ ଚକ୍ଷୁ ଚଣ୍ଡି ସ୍ଥୀତ,
 ତୁମ ଦେହେ ହେ କଳିଙ୍ଗ, କଳା ସୁକୁମାର ?
 ସୃଷ୍ଟି କିବା ରୂପ ଧାଏ—ବିଶ୍ୱ କଲ୍ପନାର ।
 ଦେଶ୍ୟ ଆଜି ମୁଗ୍ଧ ପ୍ରାଣେ କର ପ୍ରଣିପାତ,
 ଶିଳା ଦେହେ ଦେଖି ବିଭୁ ଅନନ୍ତ ଭଜିତ ।
 ମୃତ୍ୟୁ ନର ମୃତ୍ୟୁ ନାଶ୍ୟ ସ୍ତମ୍ଭିତ ଜଗତ,
 ସୃଷ୍ଟି ଗାଏ ତୁମ ସଦେ 'ସ୍ୱାଗତ ସ୍ୱାଗତ' ।
 ବିଶ୍ୱଜନ ମନପ୍ରାଣ ଅଭିଭୂତ ଆଜି,
 ଶିଳା ଅଙ୍ଗେ ଦେଖି ସ୍ମୃତ କୋଳନଦ ରାଜି ।

ହେ କଳିଙ୍ଗ କାନ୍ତ କଳା, ହେ ଛବିଳ କଳା,
 ତୁମେ କିବା ଉପରାଗ ଜାହାଗା ଉଠିଲା ?
 ସୁକୁମାର ଅନୁନୃତ ଉଠିଲେ ତେଜ,
 ତୁମ ହୃଦ ବେଳାପରେ କେ, ଗତଭଙ୍ଗ ।
 ତୁମେ ଅବା କାବ୍ୟ ଏକ ଉଦାର ଉଚ୍ଛ୍ୱଳ,
 ମାନବର ସ୍ନେହ ପ୍ରୀତି ଜୀବନ୍ତ ସମ୍ବଳ ।
 ଜୀବନର ମହାଭାବେ ଚିତ୍ତ ଉପାଦାନେ,
 ତୁମେ କିବା, ଗଢ଼ା ସତ୍ୟ ସୃଜନ ସନ୍ତାନେ ।
 ତୁମେ କିବା ସତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଅଭିପ୍ରେତ,
 ବକ୍ଷେ ଧର କଳ୍ପନାର ଶାଣିତ ବିଦ୍ୟୁତ ।
 ତେଣୁ ମୁହିଁ ତୁମ ଆଗେ କରେ ପ୍ରଣିପାତ,
 ଦେଖି ତବ ଦେହେ ନବ ଲବଣ୍ୟ ସମାତ ।
 କୃଷ୍ଣସାର ଅନୁସାର ଶିଳାର ଆବେଗ,
 ସହକାର ଶାଶ୍ୱତାତ୍ମେ ଯୁଗଳ ବିହଗ ।
 ସନ୍ତାନ-ଅଶ୍ରୁର ସେ ଯେ ବଦନ ଗମନ,
 ସେନାପତି ଅଗ୍ରଥ-ନିଶାଣି କମ୍ପନ ।
 ବିଜୟୀର ହୃଦୟଟା ଅସମ୍ଭାଳ ହସ,
 ପରଜିତ ପ୍ରାଣତଳ ଆକୁଳ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ।
 ଆଶାହର କୃଷ୍ଣଦନ ଶ୍ୟାମଳ ସକାଳ,
 ଶାରଦୀୟ ବନବଧୂ ଚନ୍ଦ୍ରବା ଦୁକୂଳ—
 ଦେଖିଛୁ ମୁଁ, ଦେଖିଛୁ ମୁଁ ତବ କାନ୍ତ ଦେହେ,
 ଦଳାମୟୀ ଉଚ୍ଛ୍ୱଳର କଳା-କମ୍ପଣୋଦ୍ଦେ ।

କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୌରବ

ଜନମା ଦଥଇ କାହିଁ ସ୍ନେହର ତୁମ୍ଭେ,
 ଶିଶୁର ଲପନ ଭରି ଅମୃତ କଲ୍ୟାଣ ।
 ବୁଦ୍ଧ କାହିଁ ଶିଶୁ ଶିରେ ଛାଡ଼ି ଦେଖି କହେ,
 ହୁଅ ତୁମେ ବିଷଜୟୀ ଅସୁସ୍ଥାନ ଆହେ !
 କ୍ଷୁଦ୍ର ଦୁର୍ବଳ ତାର ଶିରେ ଭରି ତେଜସ୍ବୀନ,
 ତାଳିଯାଏ ଶୁଦ୍ଧ ପୂର୍ବ ଆଲୋକ ମହାନ ।
 ଚକୋଦର କଣ୍ଠେ ପୁଣି ଆକାଶ ଚନ୍ଦ୍ରମା,
 ତାଳିଦେଏ ସୁଧା ତଳେ ନ ରଖି ଗାରମା ।
 କ୍ଷୁଦ୍ର ଯେହୁ ତାର ପାଇଁ ଉଦାର ପୁରୁଷ,
 କାହେ ଅବରତ ସିନା ନ ଦେଖି ପୌରୁଷ ।
 କ୍ଷୁଦ୍ର ଯେହୁ ସେହୁ ହୁଏ ଜଗତ ଜନର
 ଆଶିଷ ଭଜନ ନିତ୍ୟ, ଦାୟାଦ ଦାସାର ।
 ତା ପାଇଁ ସକଳେ କାନ୍ଦିଦଥନ୍ତି ଲୋକ
 କ୍ଷୁଦ୍ରପାଇଁ ଭବିଷ୍ୟେ ନ ଶିଳି ଭୁଲେକ ।

ଅଶ୍ରୁର ଆହୁତି

ଏକଗ୍ରାମେ ଥିଲେ ଜଣେ ମହଳା ବିଦୁଷୀ
 ସକଳେ କରନ୍ତି ତାଙ୍କ ପ୍ରଣାମା ଭୂୟସୀ
 ତାଙ୍କର ବୟସ ହେବ ଗୁଳିଣ ସେ ପାରେ
 ମହଳା ଥାଆନ୍ତି ଦୁଃଖେ ସ୍ବଗୁହ ସଂସାରେ ।

ବିବାହ ଜୀବନ ହେବ ବହୁତ ଭରସ
 ତଥାପି ନାଶ୍ବର ସୃଷ୍ଟି ସୌଭାଗ୍ୟ ସରସ
 ବିଧାତା ଘଟାଇ ନାହିଁ ତାଙ୍କର ଜୀବନେ
 ଦାମ୍ପତ୍ୟ ପ୍ରଣୟ ମଧୁ ମମତା ବନ୍ଧନେ
 ଦାମ୍ପତ୍ୟର ନିଦର୍ଶନେ ଗୋଟିଏ ସନ୍ତାନ
 ଯା'ଲଗି ନାଶ୍ବର ଶତ ସୌଭାଗ୍ୟ ମଣ୍ଡନ
 ଯା'ଲଗି ସୃଷ୍ଟିରେ ବହେ ବାସୁଲ୍ଲର ଧାର
 ଯା'ଲଗି ବହୁତ ଜୀବନର ସରମ୍ପର
 ସେହି ସେ ସନ୍ତାନ ପାଇଁ ମହିଳାର ପ୍ରାଣ
 ଦୀର୍ଘ ବର୍ଷ କରୁଥାଇ ଲେଉଟକ ବର୍ଷଣ
 ଅନ୍ତରର କୋହ ପୁଣି ଉଠଇ ସନ୍ତତ
 ଶିଶୁଶୂନ୍ୟଗୃହ ଯେହେଁ ଦୁଃଖ, ଦ୍ଵାନ ସଥ
 ଗୋଟିଏ ସନ୍ତାନ ଖାଲି ଗୋଟିଏ ସନ୍ତାନ
 ସେଇଥି ପାଇଁକି ତାଙ୍କ ହୃଦୟେ ନିନ୍ଦନ ।
 ସନ୍ତାନ ଅଭାବେ ଜାତେ ନୟନରେ ପାଣି
 କରୁଣ ମନ୍ତ୍ରନ ଚାହେଁ ଉଠଇ ଉନ୍ନାଣି
 ସଲିଦା ବିସ୍ମାନ କିବା ପ୍ରଦାପ ଜୀବନ
 ସୁରଭି ବିସ୍ମାନ କିବା କୁସୁମ ଚନ୍ଦନ
 ଦୁଃଖର ଚିହ୍ନେ କିବା ମୃତ୍ୟୁର ଅର୍ଥ
 ସଲିଳ ଚିହ୍ନେ ମେଘ ନୁହେଁ କି ଅସତ୍ୟ !
 ସନ୍ତାନ ଅଭାବେ ସତେ ନାଶ୍ବର ଜୀବନ
 ନୁହେଁ କିବା ହାହାକାର ଭରା ଅକାଶ
 ଫୁଲ ଫଳ ବିନୁଁ ଯେହେଁ ବୀର୍ଯ୍ୟ ବନଭସ୍ମ
 ଅସତ୍ୟ ଅଭାବେ ତେହେଁକି ଜୀବନ-ମରୁ ।

ଶତ୍ରୁହୀନ ସର୍ଜନାର ପରମ୍ପରା ସୁଦେ
 ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ଅଭିନୟ କୁହୁକର ମନ୍ଦେ
 ଆମ୍ଭ ସଂସାରରେ ଜୀବ ଆମ୍ଭସୃଷ୍ଟି ମାଗେ
 ପ୍ରକୃତ ନିହତ ସର୍ଜନାର ଅନୁରାଗେ ।
 ସେହୁ ଧୂପା ସେହୁ ଶୁଧା ସେହୁ ପିପାସାରେ
 ଅନ୍ତରର ନିମନ୍ତଣ ଗୁପ୍ତ ଆକାଞ୍ଛାରେ
 ମହିଳା ଗୁହାନ୍ତ ଏକ ନୟନ ସଙ୍ଗାଳି
 ଯା ଲଗି ଜୀବନ ବିଚିତ୍ର ନିତି ଭାଳି ଭାଳି ।
 ମନେ ମନେ କଲେ ସେହୁ ସକଳ କଠୋର
 ସନ୍ତାନ ହୁଅନ୍ତା ଯେବେ ଜୀବନେ ତାଙ୍କର
 ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନ ତେବେ ଦେବେ ସେ ଆହୁତ
 ବିଧାତା ଚରଣେ—କୃତଜ୍ଞତାର ବିରୁଦ୍ଧ ।
 ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନ ଗୋଟି ଦେବତା ଚରଣେ
 ଦେବେ ସେ ଆହୁତ, ସତ୍ୟ, ସିଦ୍ଧାର ଜୀବନେ,
 ସେହୁଦିନୁ ବିଧାତାରେ କଲେ ସେ ଅର୍ଚ୍ଚନା
 ଗୋଟିଏ ସନ୍ତାନ ଖାଲି ତାଙ୍କର କାମନା ।
 କଲେ ଏ ସକଳ ଦୃଢ଼, ବହୁ ବର୍ଷପରେ
 ବିଧାତାର ଆଶୀର୍ବାଦେ, କରୁଣାର ଫଳେ
 ଗୋଟିଏ ସନ୍ତାନ ଯେବେ ଉଜ୍ଜଳି କୁଟୀର
 ଜନମ ହୋଇଲା, ନାଚେ ମହିଳା ଅନ୍ତର ।
 କୋଳ ସଙ୍ଗାଳରେ ଗୁହଁ ଜନନୀ ଆବେଗେ
 ବହନ୍ତି ମହିଳା, ମଧୁ ବାସ୍ନା ସରଗେ,
 “ହୁ ଯେବେ ଅଳ୍ପ ରେ ମୋର ସଙ୍ଗାଳରତନ
 ଲେଡ଼ା ନାହିଁ ଆଉ ତେବେ ସରଗ ଭୁବନ

ଲେଡ଼ାନାହିଁ ମୋର ତଳେ ସମ୍ମାନ ଗୌରବ
 ନୟନ ସଙ୍ଗାଳି ତୁ ମୋ, ସୁଗାୟା ବିଭବ ।
 ତୁ ମୋର ଜୀବନ ଆଶା, ଜୀବନର ଧନ
 ତୋ ଲଗ୍ନ ସାର୍ଥକ ହେଲା, ମୋ ନାରୀ ଜୀବନ
 ଏହା କହି ପ୍ରାଣାବେଗେ ମହୁଳାଉଛନ୍ତି
 ଶିଶୁର ଲପନେ ଭରି କୋଟିଏ ଚୁମ୍ବନ
 ଲଭନ୍ତି ଆସାର ସୁଖ ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରତ୍ୟହ
 ତାହାର ସନ୍ତାନପାଇଁ କି ସୁଧା ଆଶ୍ରୟ
 ପୂର୍ବର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଆଉ ଫଳ କଠୋର
 ମହୁଳା ହୃଦୟେ ଆଶା ମନ୍ତ୍ରନ ଗଭୀର
 ତାଙ୍କର ଜନନୀ ପ୍ରାଣେ ଅସୀମ ଯନ୍ତ୍ରଣା
 ଜଣାଇଲା ପୂର୍ବ ବ୍ରତ ବିଷମ ବୃନ୍ଦନା ।
 ପ୍ରତିଜ୍ଞା ପାଳନ ନାରୀ ଜୀବନ ସଫଳ
 ପ୍ରତିଜ୍ଞା ପୂରଣେ ନାରୀ ନିରତ ଚଞ୍ଚଳ
 ଯୁଗେ ଯୁଗେ ପର ସେହୁ ତ୍ୟାଗ ହୃଦାଶନ
 ଜାଳି ଜଳାଇଛି ବିଷେ, ତ୍ୟାଗ ନିଦର୍ଶନ ।
 କିଛି ନ ବରୁଣ ଆଉ, ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନେ
 ଦେଲେ ସେ ଉପାର ଗଙ୍ଗାପ୍ରମୁଦା ସଙ୍ଗମେ,
 କୋଳର ସଙ୍ଗାଳି ଗୋଟି କଲେ ବିସର୍ଜନ
 ଫଳ ସନ୍ତାନଠାରୁ ଯେଣୁ ସୁମହାନ ।
 ସେତେବେଳେ ପ୍ରାଚୀ କୋଳେ ସ୍ବର୍ଣ୍ଣମୟୀ ଉଷା
 ପିନ୍ଧି ରକ୍ତ ପଦ୍ମରାଗ ପାଟଳିମା-ଭୂଷା
 ଅଶ୍ରୁ ତାଳି କାନ୍ଦିଲା କି ଜନନୀର ଦୁଃଖେ
 ଫୁଲ ବିକଶିତ ହେଲା ନାହିଁ ଗନ୍ଧ ସୁଗନ୍ଧେ ।

ବନର ମୁଗିଣୀ କଦା ନିଜ ଶିଶୁପାଇଁ
 କାନ୍ଦୁଥାଏ ଅହରହ ହୃଦର ହୃଦର
 ବିହଙ୍ଗମା କାନ୍ଦୁଥିଲା ନନ୍ଦ ପରିହର
 “କାହିଁ ଗଲୁ ସଙ୍ଗାଳି ରେ, ଏକାକିନୀ କର”
 ସେଦିନ ଶବ୍ଦ କୋଳେ ବ୍ୟଥିତା ଜନନୀ
 ନିନ୍ଦିତା, ନିନ୍ଦିତ ଯେତେବେଳେ ନିଜେ ଅବନୀ,
 ଦେଖିଲେ ସପନ ଏକ ତାଙ୍କ ଶୂନ୍ୟକୋଳେ
 କିଏ ଜଣେ ଯୋଗୀ ଆସି ଅଳ୍ପ ଅନ୍ତରାଳେ ।
 ଧୂ, ସମ୍ପାଦନା କର ଶିଶୁ ଦୁଇଗୋଟି
 କହୁଛନ୍ତି, “ଢେ ଜନନି, ବସ ଏବେ ଉଠି
 ସନ୍ତାନରେ ଧଅ ଦୁର୍ଗ୍ଗ, ତୁମ ସତ୍ୟବ୍ରତେ
 ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ମୁଁ ହୋଇଅଛି ଆତ୍ମହରା ସତେ ।”
 ସେହିଦିନୁ ବର୍ଷବଦ୍ଧ ଯାଇଅଛି ବିତ
 ଅନେକ ସନ୍ତାନ-ମାତା ଏବେ ସେହି ସଖା,
 ତାଙ୍କ ଧୂର ମୁଖପତ କହୁ ଶିଶୁଦଳ
 ସୁଶୀତଳ କରୁଥାନ୍ତି ନାଶ ସ୍ବାଶତଳ
 ଅଗାଧ ଅସତ୍ୟ ସ୍ନେହେ ମହିଳା ତଥାପି
 ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନପାଇଁ ସବଦା ବିଳସି
 କାନ୍ଦନ୍ତି ଫୁଟାଇ ଦୁକୁ, ସନ୍ତାନର ମେଳେ,
 ଭସାଇ ଦେଲି ମୁଁ ତାଙ୍କେ କାହିଁ ଗଙ୍ଗା ଜଳେ”

ଗତ୍ୟନ୍ତର

ନୟନେ ଭରିଛ ଏତେ ଅସରନ୍ତି ଲହ
 ଅନ୍ତରେ ଭରିଛ ଖାଲି ବିଷାଦର କୋହ
 ଦେଇଛ ବିଷାଦ ବ୍ୟଥା ଦାରୁଣ ବିପଦ
 ଦେଇ ନାହିଁ ତଳେ ପଛ ସହନ ଶକ୍ତି ।
 ପଥେ ପଥେ ତୁମେ ଦିଅ କଣ୍ଠର ବନ୍ଧନ
 ନିରାଶ୍ରୟ ଦିଅ ଏ ଯେ ହୁହାର ହୁହାର
 ଦିଅ ନାହିଁ କାହିଁ ତୁମେ ଅନ୍ତରେ ବଳ
 ଦିଅ ନାହିଁ ଝଡ଼ ଘୋର ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ସମ୍ବଳ
 ତୁମର ଏ ସତେ କିବା ବିହୀନ ବିଚାର
 ଜାଣି ଜାଣି ଶିରେ ଲଦି ଦିଅ ଗୁରୁଭାର
 ନିରନ୍ତର ଏ ମୋ କୋହ ଅକୁଳ ଅନ୍ତର
 ବୁଝ ବୁଝ ପଛ ଆଉ ନାହିଁ ଗତ୍ୟନ୍ତର ।

ଆତ୍ମଶକ୍ତି ପରିଚୟେ ଜାଗେ ଅଭିଳାଷ

ଆତ୍ମଶକ୍ତି ପରିଚୟେ ଜାଗେ ଅଭିଳାଷ,
 ଆତ୍ମ-ପୈର୍ଯ୍ୟ ଦିଅ ମୋତେ ବିଜୟ ବିଶ୍ୱାସ ।
 ଆତ୍ମପତ୍ୟ ସହସ୍ପତି ନିର୍ଭୀକତା ଆସ,
 ଆତ୍ମଶକ୍ତି ପରିଚୟେ ଜାଗେ ଅଭିଳାଷ ।
 ହେ ଚରଣ, ତୋତେ ମୋର ନିତ୍ୟ ଅନୁରୋଧ,
 ନ ଆତ୍ମ ସ୍ଥଳନ ପଥେ କରି ଗତିରୋଧ ।
 ହେଉ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜୟପାତ୍ରା ମଧୁର ବିକାଶ,
 ଜୀବନ କାବ୍ୟର ଘଟୁ ବିହୃତ ବିନାଶ ।

ଅମୃତସ୍ୱପ୍ନ ପରିବେଷେ ଜାଣେ ଅଭିଳାଷ,
ତାବେ ମୋତେ ବିଷ୍ଣୁ, ତାବେ ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ଅକାଶ ।

ପାରିବ କି ?

ପିୟାସୀ ଅକୁଳ ସରଣ ମୋହର
ତାଳି ପାରିବ କି ଅମୀୟ ଧାର
ଅଳଙ୍କାର ପଥେ ନାହିଁ ନାଶିଥେ
ଦେବ ତାଳି ନଭୁ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାମାଳା ?
ମାର୍ଗେ ଜୀବନେ ଦେଇ ପାରିବ କି
ଫୁଟାଇ ସରସ କମଳ ବନ
ବିକଳିତ କରୁ ସୁମନ କଳିକା
ପାରିବ କି ହରି ସରଣ ମନ ?
ଅକୁଳିତ ପ୍ରାଣେ ପାରିବ ହସାଇ
ସରଣ ଲବଣ୍ୟ ସସରା ରହୁ
ଦିଗ୍ଧ-ହୃଦ-ବନେ ପାରିବ ସରଳ
ଉପାର ଶୀତର ସଲିଳ ବିନ୍ଦୁ ?

ମଧୁସୂତ

ଉତ୍କଳର ଗଉରବ ହେ ମଧୁସୂଦନ
ଘେନ ଗୁରୁ, ଘେନ ମୋର ଏ ଅର୍ଘ୍ୟ ଚନ୍ଦନ
ପ୍ରଭାତର ହାସ୍ୟମୟୀ କନକ ଆଲୋକେ
ଗୁରୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ମନ୍ତ୍ରଣେଲେ ଅମୃତ ପୁଲକେ

ଧରିଛୁ ଏ ଜାତି ଆଜି ବନ୍ଦୀ ଲାଗି
 ଯେ ପ୍ରାୟ ଗୁରୁ ତୁମେ ଦେଇଥିଲ ଲାଗି
 ଧରିଛୁ ଏ ଜାତି ଆଜି ଗୋଲମ କୁସୁମ
 ଯେ କୁସୁମ ପ୍ରଜ୍ଞା ତୁମେ, ଆଦେ ପ୍ରିୟତମ
 ଉତ୍କଳର ଗୁଣ ଗୁଣ ଏ ମଧୁ ଲଗନେ
 ମଧୁ ଆଦେ ତର ସ୍ମୃତି ଶୁଭ୍ର ପ୍ରାଣୀଜନେ
 ନାଶି ଉଠେ ରଖି ଲୋକ ଯୁଗ ଯୁଗ ପର
 ସିନ୍ଧୁ ଘାଟେ ନାବିକରେ କଣ ଆହୁତର
 ହେ ବରେଣ୍ୟ ଗୁଣମୟ ଉତ୍କଳ ଗୌରବ
 ଶକ୍ତି ଦିଅ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ଜାତୀୟ ଉତ୍ସବ
 ଶାନ୍ତ ହେବ ଉତ୍କଳର ଜାତୀୟ ଦିପାସା
 ଐକ୍ୟ ଫଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ଉତ୍କଳର ଆଶା

(ଦୁଇ)

ଦିଅ ତବ ଆଶୀର୍ବାଦ ତାଳ ସୁକଲ୍ୟାଣ
 ଆଦେ ପୂଜ୍ୟ ଉଗ୍ରୀରଥ ଏ ଜାତି ବରଣ
 ଆଜି ବନ୍ଧୁ ଏ ଉତ୍କଳୀ ଶ୍ରେ ବଶନ୍ତିତ
 ଅନାଦାର ବନ୍ଧ୍ୟା ଚରଣ ଏ ଜାତି ପୀଡ଼ିତ
 ଯେ ପ୍ରେରଣା ଯେ ଉତ୍ସାହ ଅନୁଭବ ପ୍ରାଣେ
 ଲଗିଥିଲ ଏ ଜାତିର ଅଭାବ ପୂରଣେ
 ନୁହେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେ ବିପୁଳ ଯଶ
 ତେଣୁ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ମାଗୁ ହେ ଆଶିଷ
 ମଧୁ ପ୍ରାଣ ଅନାବିକ ପୂଜ୍ୟ ଧାରା
 କର ସାନ ବୃଷ ଗଣ୍ଡେ ହେ ଉତ୍କଳୀ ସାରା

କୋଣାରକ ଖଣ୍ଡଗିରି ଆଗେ ମହାନଦୀ
 ଛୁରିଅଳା ବଜୁରୁତ ସାକ୍ଷୀ ସତ୍ୟବାଦୀ
 ଗୁହଁ ଗୁହଁ କାରେ ଅବା ଗୁହଁ ମୁଗଧ ପ୍ରାଣେ
 ମଧୁ ତବ ସ୍ବର୍ଗପୁରୁ ଗୁହଁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।

ବିଶ୍ଵ ଭିକ୍ଷୁକ ମାଲବାୟୀ

ଜନ୍ମରୁମି ଯୋଗ୍ୟଯୁକ୍ତ ପୂର୍ବ ମାଲବାୟୀ,
 ତୁମ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମନ୍ବୟ,
 ସଂସ୍କୃତିର ଅବା ତୁମେ ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରଜାଳ,
 ତୁମେ ହୁଅ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ପ୍ରଗୁରବ ।
 ମହାତେଜୀ, ମହାତେଜୀ, ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରବର,
 ବସ୍ତ୍ର ବିକାଶର ମୂର୍ତ୍ତି, ଜ୍ଞାନ ସୌଦାଗର,
 ହେ ବଦାନ୍ୟ, ହେ ବରେଣ୍ୟ, ହେ ବିଶ୍ଵଭିକ୍ଷୁକ,
 ଭିକ୍ଷୁ ସାଜି ଶୁଣିଥିଲ ଭଣ୍ଡାର ତାଳ ।
 ଭୁଲି ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା କଳ୍ପସ କି ସତେ
 ଶୁଣିଥିଲ ସୁବିପୁଳ ଜୀବନର ସତ୍ୟ !
 ବନାରସେ ତୋଳି ହୁଅ ସତ୍ୟତା ଶିବର
 ବେଦ ଗାନ୍ଧୀ ମୁଖରତ କରି ଗଙ୍ଗାଜୀର,
 ହେ ଦିଗ୍ଘଟ ଅବଳାର, ରାଶି ମହନାୟ,
 ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସ୍ଫୁଟିତଲେ ତୁମେ ବନ୍ଦନାୟ ।

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ

ଚାନ୍ଦି ଯାଏ ମୁକ୍ତ ସଦା ପୁଷ୍ପପରି ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରାଣ
 ମୁଖେ ନିତ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ ଯା'ର ସାମ୍ୟ ଶାନ୍ତି ମୈତ୍ରୀଗାନ
 ନିଃସ୍ବ ଲଗି ନିଃସ୍ବ ଯେହୁ ଦୁଃଖୀ ଲଗି ଦୁଃଖ ସଦେ
 ଅନ୍ୟ ହୃଦେ ଜଳଦୟାରି ଭଗ୍ନ ପ୍ରାଣେ ବକ୍ତ୍ର ବଦେ ।
 ତାର ଗୀତ ବିଷ୍ଣୁ ଦୋଷେ ମୁଗାବେଶେ ମନ୍ତ୍ର ତାଳେ
 ସଳିତା ରୂପେ ଜଳର ଯେହୁ ଅଧେ ମର ରଶ୍ମି ତାଳେ
 ତାର ଲଗି ଶୂନ୍ୟ ତାରା ଚନ୍ଦ୍ର, ରବି, ଗାଏ ଗୀତ
 ଶରଦାକାଶେ ସ୍ବଚ୍ଛ ରୂପେ ଫୁଟି ଉଠେ ତା ସ୍ବଚ୍ଛଗିତ ।
 ସିନ୍ଧୁ ଗାରି ଉତ୍ତଳେ ନାଗି ଚରଣେ ତାର ଅର୍ଘ୍ୟ ତାଳେ
 ସୃଷ୍ଟି ପଥେ କି ଅନୁରାଗେ ମଣିଷ ତାର ସ୍ବଚ୍ଛ ପାଳେ ।
 ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଜାଣେ ନା ଯେହୁ ଜୀବନେ କିଛି ଭ୍ରାନ୍ତି ଭୟ
 ବିଷ୍ଣୁ ସେବି ହୋଇଛୁ ସେ ଯେ ରାଜ୍ୟତଳେ ବନ୍ଦନୀୟ ।
 ଶହୁ ଅଗେ ଶାନ୍ତମନେ ଦୃଢ଼ ସେ ଠିଆ ସତ୍ୟ ଜ୍ଞାନେ
 ସତ୍ୟ ପ୍ରତି ଅଦର ତାର ସତ୍ୟ ଲଗି ମର ସେ ଜାଣେ ।

କେଳା

ସଜ୍ଞୀ ପଥେ ଦେଖିଲୁ ମୁଁ ଥରେ
 ଏକଦାନେ ଭୁଲ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
 ଜାଣି ଏକ କେଳ କୁଟୀର
 ଠିଆ ଅଛି ନଦୀ ଆର ପାରେ ।

ରଙ୍ଗାରୁଜା ମାଟି ରଙ୍ଗଭଣ୍ଡ

ବିଲ ଦୁକା ଭଜ ନାଚ ମାଟି

ଜାଣୁଁ ଏକ ସରକ କୁଟୀର

ଜାଣୁକାନ୍ତେ ଝୁଲୁଅଛି ତାଟି ।

ପକ୍ଷୀପରିଥ ଦେଖିଲି ମୁଁ ଥରେ

ଏକ ଦିନେ ଭୁଲ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ

ଜାଣୁଁ ଏକ କନକ କୁଟୀର

ଚଉଦଗେ ବନ ବିଲ ଭରେ ।

ନୂଆଖିଆ ଗୁଳ ପରେ କାହିଁ

ଲଭ ତଳ ଖେଳୁଅଛି ଦୋଳି

ଥାନେ ଥାନେ କଖାରୁର ପୁର

ହସେ ଯେତେକ ସବନରେ ଢଳି ।

ଜାଣୁଁ ଏକ କନକ କୁଟୀର

ଜଣା ନାହିଁ ବୟସ ତାହାର

ବରଣାର ତଳେ ଲଳେ କାହିଁ

କୁହା କୁହା ପାଉଁଶ ଅଙ୍ଗାର ।

ଯାଉଁ ଯାଉଁ ମୁହଁ ମୋର ପରିଥ

ଗୁହଁ ଥାଏ ଉଦାସୀନ ମନେ

ଆହା ଏଠି କୁଟୀର ଗୋଟିଏ

ଦୃଷ୍ଟି କରେ ଆକର୍ଷଣ କ୍ଷଣେ ।

ନୁହେ ଏହା ପ୍ରାସାଦ ମହଲ

ନୁହେ ଏହା ମୁକୁଳା ଭାସ

ନାହିଁ ଏଥୁ ରୂପ କୁମାରୀର

ଶୁଭଜେମା ସପନ ବିଳାସ ।

ଭଞ୍ଜ ନାହିଁ କୁଟୀର ଅନ୍ତର
 ସଜା ॥ ଶୁଣି ମୁଗୁ ଗାୟକର
 ଗୁରୁକଣ୍ଠ ମୋହନ ମୂର୍ଚ୍ଛନା
 ଲସମୟ ସଙ୍ଗୀତ ଲହର ।
 ଦୀର୍ଘଦିନ ମନ୍ତ୍ର ବିହର
 କଥା ଭାବ ସଂଗ କାହାଣୀ
 ନାହିଁ ଏଥୁ, ସରଳ କୁଟୀର
 କଷେ ଦୁଃଖୀ କେତୋଟି ସରଣୀ ।
 ଜାଣି ଏକ ସରଳ କୁଟୀର
 ଦେଖିଲି ମୁଁ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ବାଟେ
 ଏ ସମୟେ ଗାଉଥାଏ ଗୀତ
 ନାଉଁଥାଏ ନଦୀ ଆର ଦାଟେ,
 ଜାଣି ଏହି କୁଟୀରର ମାଟି
 ଭୁଲାଇ କେତୋଟି ଜୀବନ
 କରୁଥାଏ ନିତ୍ୟ ଶାନ୍ତି ଭୋଗ
 ସୁମଧୁରେ ଦିବସ ଯାସନ ।
 ଦୁଃଖୀରକି କେତୋଟି ସରଣୀ
 ଯଥା ପାଶୁ ଏ କୁଟୀର ଘୋଷେ
 କି ସରଳ ସୁଖ ଅନାମୟ
 କରୁଥାଏ ଭୋଗ ମୁକ୍ତ ପ୍ରାଣେ ।
 ସମାଜର ଅନୁରାଗ ଜାତି
 ଗଜମୁଖ, ନୁହେଁ ଜଣାଶୁଣା
 କେଳା ବୋଲି ସବୁଠାରେ ହେବୁ
 ସବୁଠାରେ ତା ଆଦର ଭଣା ।

ତଥାପି ବା ଭାବ ସଙ୍ଗେ ସୁଖୀ

ଅଛି କିଏ ସାରା ଜଗତରେ

ପ୍ରକୃତର ମୁକ୍ତ ଅଙ୍ଗନରେ

ପ୍ରକୃତର ଘନ ବେଷ୍ଟନରେ,

ସେହି ମାଟି ସେହି ମଗାମାଛୁ

ତୁଙ୍କା ହୃଦ ଅସନ୍ତର ମାତେ

କସା ବାନ୍ଧି ପରିବାର ସହ

ରହିଅଛି କେଳା କାଳେ କାଳେ ।

ପ୍ରଜାପତି

ନିର୍ଦ୍ଦେଶୀ ତଟପାରେ ଭରା ପୁଷ୍ପବନେ;
 ବନ୍ଧୀ ଯହିଁ ଜଡ଼ ରଢ଼େ ତରୁ ଅପଘନେ,
 ଯହିଁ ପ୍ରାତେ ପୁଟି ଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ ନାନାମତେ,
 ସନ୍ଧ୍ୟାଗମେ ଝଡ଼ ତଳେ ଶୁଅନ୍ତି ଏ ପଥେ,—
 ସେହି ପୁଷ୍ପ ସେହି ଲତା ଅଟଣା ଗହଳେ,
 ଉଡ଼ି ବୁଲେ ପ୍ରଜାପତି ନିତି ଯେ ବହୁଳେ,
 ସେନ୍ତା ସେନ୍ତା କମ୍ବୁକଳି କୁସୁମ ପ୍ରବଳ,
 କିଏ ତାଙ୍କେ ଆସ ବନ୍ଧୁ ସୁମିତ୍ରା ଗ୍ରାହକ,
 ପ୍ରକୃତର ତାଙ୍କ ଶୁଣି ପ୍ରଜାପତି କାହିଁ
 ପୁଷ୍ପବନେ ମୁଗୁମାଣେ ବୁଲେ ମଧୁ ପାଇଁ ।
 ବହୁଯାଏ ନିର୍ଦ୍ଦେଶୀ ଉପଳ ସୈବତେ,
 ବନକୁଞ୍ଜ ଶେଷମାତେ ମର୍ମର ସଙ୍ଗୀତେ,

ଆଦି ହୁଏ ସଥୁଲି ଉଷର ମୃତକା,
 ଉପକରେ ଚଳିଛି ସତେ କୁସୁମ ବାଧୁକା,
 ଚଉପାଟଣ ପୁଷ୍ପ ରେଣୁ ଗୋରୁ ଉଣାର,
 ବୃନ୍ତେ ବୃନ୍ତେ ଅନାଦ୍ରାତ ସୁସମା ସମ୍ଭାର,
 ନାହିଁ ବାଧା ପ୍ରଜାବାଦ ନାହିଁ ପ୍ରଜାପାତ;
 ନିର୍ଭୟେ ଚପ ପ୍ରଜାପତି ତହିଁ ସ୍ୱଳ୍ପ ଭୋଗ,
 ସ୍ୱାଧୀନ ସେ ପ୍ରଜାପତି ଶାନ୍ତ ନିରାଳସ;
 ସେଇ ଦେବେ କ ଦେବ ସେ ସେ ଆତ୍ମବଶ ।
 ଭୋଗୀ ସେହି ମହାଭୋଗୀ ସନ୍ତୋଷସନ୍ତାନ,
 ସୃଷ୍ଟିତଳେ ଭାଗ୍ୟବାନ ଉଦାର ମହାନ ।
 କ ଦେଶ ସଂସାରେ ତୁମେ ହେ ଜ୍ଞାନୀମାନବ,
 ଅଛି ଧର ଅଭିଜ୍ଞତା ବିବେକ ଚରୀରବ,
 ଜ୍ଞାନୀ ତୁମେ ସୁକ୍ଷିପ୍ତ ଆଦେଶ ଚର୍ଚ୍ଚ ପ୍ରାଣ;
 ସୃଷ୍ଟିଦାତେ ତୁମେ ଏ ଯେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସମ୍ଭରଣୀ,
 ପରୁରକ କେବେ କହେ ଆତ୍ମ ସମ୍ଭାଷଣେ,
 ସୁଖୀ କିଏ ଶାନ୍ତ କିଏ ଏ ଧରାଭୁବନେ ?
 ହେ ମାନବ, ଜ୍ଞାନଗର୍ବ ପ୍ରଜାପତି ସମ
 ହୋଇ କ ପାରହ କେବେ କାନ୍ତ ମନୋରମ !
 ହୃଦୟରେ କେବେ ସତେ କର ଅନୁରବ
 ପ୍ରଜାପତିସମ ମଧୁସୂଦନ ବିଭବ ?
 କ ହେବ ଆଉ ସେ ବୁଦ୍ଧି ବିବେକ ବିରୁଦ୍ଧ,
 ପ୍ରାଣ ଯେବେ ନ ଲଭିଛି ଚେତନା ସମ୍ଭାର ।
 ବୁଦ୍ଧିମାନ ତୁମେ ବାନ୍ଧ, ପିଣ୍ଡର ଶୃଙ୍ଖଳ
 ସ୍ୱାଧୀନ ବଶୀଭୂତ ଅବସ୍ଥା କଲ୍ଲୀତଳ ।

ଉତ୍ତମନ୍ୟ ମହାଦୁଃଖୀ ନିତ୍ୟ ଅତ୍ୟାଶୁରୀ,
ମାତ୍ର ଶ୍ରେୟ ପ୍ରଜାପତି ଶାନ୍ତି ଅବକାଶ—

X X X X

ପ୍ରଜାପତି, ଦୁଃଖି କି ତୋପରି ସ୍ବାଧୀନ,
ଲଭି ତବ ପ୍ରାଣ ସ୍ବଚ୍ଛ ସନ୍ତ୍ରାପ ଅଭିନ,
ଗାରି ବାରେ ତବ ଗୀତ ଏ ମର ଜୀବନ;
ମହାପୁଣ ଅଭିଶପ୍ତ କରନ୍ତା ସେବନ ।
କର ମୋତେ ଶାନ୍ତି ଅଜି, କର ହେ ରୁଗିର,
ମୋ ସମ୍ମୁଖ ଉପାଦି ସ୍ବାଧୀର ପ୍ରାଣୀର,
ତୁଟୁ ଯେତେ ନିଯୀତନା ଦାସତ୍ବ ବନ୍ଧନ,
ହୋମାନଳେ ପାତ୍ର ଜଳି ମମତା ରଞ୍ଜନ ।
ଅଭିଳାଷ ମମ ପର ପ୍ରଜାପତି ସମ,
ହେବି ବିଶ୍ବେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ବ ମଞ୍ଜୁମନୋରମ ।
ପ୍ରଜାପତି, ପ୍ରଜାପତି, ହେ ସୁଧାସନ୍ତାନ,
ଦର୍ପ ସ୍ବର୍ଗ କୁଞ୍ଜେ ଏବେ ଉଠାଅ ହେ ତାନ,
ଜଗତର କାରାଗାରେ ଅଶାନ୍ତିମାନବ,
ମାଗେ ତବ ଶାନ୍ତି ଉଷା ଉଦାର ସୌରଭ,
ଶିଖେ ମମ ଜାଗୁ ନିତ୍ୟ ଅବ୍ୟକ୍ତ ସ୍ବପ୍ନନ,
ହେ ପତିତ କର ମୋତେ ମଞ୍ଜୁଳ ମୋହନ ।

ଅବକାଶ ପରେ କିଶୋର ଗୁପ୍ତ

ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଥରେ

ପ୍ରଣାତ ଦେଲେ ସେ ଗୋସବଧୁକ

ପୁଣ୍ୟ ଚରଣ ତଳେ;

ମଙ୍ଗଳାକ୍ଷିତ ଦେବ

ଗୋପବନ୍ଧୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଥାଆନ୍ତି

“କୃଷିର ଅନ୍ତରାଳ ନାହିଁ ।”

ପ୍ରଥମ ବହୁଳ, “ଘରେ ମା’ଙ୍କର

ଦେବ ଭଲ ନାହିଁ ମୋର

ଦ୍ଵିତୀୟ କହ୍ନଳ, “ଆମ ପରିବାରର

ପଦ୍ମିନୀ ଦେବୀ ଜନ୍ମ

ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହୁଳା ଧୀରେ--

•ମାତୃସୀ ମୋହର ମୟୂଗାଲ ସର

ଗାଁ ମଙ୍ଗଳବାରେ ।^୨

କିଏ ସେ କହିଲା ପରିବାର ଦୁଃଖୀ

ନିଜ ଜୀବନର ଗାଥା,

କିଏ ସେ ବହୁଳ ନିଜ ଜୀବନର

ନିଷ୍ଠୁର ବାସ୍ତବତା,

ଅର୍ଥ ଆଗ୍ରହ କା'ର,

ସକଳ ଭୂତରେ ଥିଲା ସେହି ଏବଂ

ପ୍ରତିର ଦ୍ୟବଦ୍ଧାର ।

ଶୁଣି ଶୁଣି ଏବେ ଦ୍ରଃମ-ବେଦନା

ପରିବାର-ରକ୍ତହାସ,

ଶୁଣି ଶୁଣି ଏତେ କିଶୋର ଗୁପ୍ତ

ପରାଣର ଅଭିଳାଷ,

ଅରଗଲ ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣ,
 ଅଶୁ ଭରଲ ଶିଶୁ ଗୁରୁଦେବ-
 ଘାତ୍ର ନୟନ-କୋଣ ।
 ସେ ଲହୁ ମରମ କଟୋର ଗୁଡ଼ି
 କପର ବୁଝିବ ଅବା !
 ନିବେଦ ସମ ଗୁଣାବାସେ ସେ
 କଟୋର-କୁମାର-ସତ୍ର
 ଛୁରୁଅନା ବନବାସୀ
 ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ପ୍ରାଣ ରସି ଅବତାର
 କହୁଥିଲେ ପୁଣି ହସି—
 “ତୁମେ ତ ସକଳ ଗୁଡ଼ି କହୁଲ
 ନିଜ ଘର ସୁଖ ଦୁଃଖ,
 ନିଜ ଘର ପାଇଁ ଅଶୁ ଭରଲ
 ତୁମର ସରଳ ମୁଖ;
 କେହୁ ତ କହୁଲ ନାହିଁ,
 ଅବକାଶେ କିଏ କଅଣ କରନ୍ତି
 ସନ୍ଧ୍ୟାମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ !
 କେହୁ ତ କହୁଲ ନାହିଁ ସତେକ ଦେଲେ
 ଦରିଦ୍ର ସଂତୋଷୀ କଥା
 ତୁମ ଗାଁଆ ବନ, ମକର, ସଦେଇ,
 ସୁଦା ପଥାନର ବ୍ୟଥା;
 କେହୁ ତ କହୁଲ ନାହିଁ—
 କି କରବେ ଗୁଣୀ ବନ୍ଧ୍ୟା ଅଗମେ
 ଶୁଣି ଯିବ ଯେବେ ଘାରି ।

ତୁମର ଗାଆଁର ମକର ପଧାନ
 ନୁହେଁ କବା ତୁମ ଭାଇ,
 ତୁମର ନାହିଁ କି ଦାସିତ୍ବ ଟିକିଏ
 ତୁମ ଗାଁ ଭାଇ ପାଇଁ,
 ତୁମେ କି ସ୍ଵାର୍ଥପର,
 ସତ୍ୟବାଦୀର ଶିକ୍ଷା କି ହୁଏ
 ନାହିଁ ଦେ ଜୀବନତଳ ।”
 ବିଦ୍ୟୁତ ସମ ରମକ ପଶିଲ
 କଟୋର-ହୃଦୟ-ତଳେ
 ଗୁଣ୍ଡାବାସର ଅନ୍ତେବାସୀଏ
 ବୁଡ଼ିଲେ ଲଜ୍ଜା-ଜଳେ,
 ସତ୍ୟବାଦୀର ବଚନ
 ଗୁରୁଦେବ ବାଣୀ ଅଗର ଦେଇଁ ସେ
 ବକୁଳ-ଫିତାପତନ ।

ସେତେବେଳେ ପଢ଼ିବ କି ମନେ

କହ କହ ସେତେବେଳେ ସଞ୍ଚିବ କି ମନେ
 ଗୁରୁ ଭୂତ ମୁକୁଳିତ ଶ୍ରେୟ ବକୁଳ
 କହ କହ ସେତେବେଳେ ସଞ୍ଚିବ କି ମନେ
 ଧାନ ସେତେ ପକ୍ଷୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସବୁଜ ଦୁକୁଳ
 କହ କହ ସେତେବେଳେ ସଞ୍ଚିବ କି ମନେ
 ଏହି ଶାନ୍ତି ଏହି କ୍ଳାନ୍ତି ରୁଦ୍ର ମାଳାମୁର
 ମାଳକାନ୍ତ ମହାଦେବ ସ୍ଵର୍ଗ ବେଳାବନେ
 ନୃତ୍ୟରତ କୃଷ୍ଣସାର ଗତି ଆଡ଼ମ୍ବର ।

କହ କହ ସେଇତେବେଳେ ପଡ଼ିବ କି ମନେ
 ଏହି ଗାଆଁ ଏହି ମାଟି ଏହି ନଦୀକୂଳ
 ବିଦାୟର ଶେଷ ବର୍ଣ୍ଣା ଯେତେବେଳେ ଶେଷ ଶ୍ରେଣୀ
 ବାଜିବ ଗୋ, ସ୍ମରଣ କି ଏ ଧରା ଭୂମିର ।
 କହ କହ ସେଇତେବେଳେ ପଡ଼ିବ କି ମନେ
 ମାନବ ଜୀବନ ସ୍ମୃତି, ଅନ୍ତିମ ଲଗନେ ।

+ + + +

କହ କହ ସେଇତେବେଳେ ପଡ଼ିବ କି ମନେ
 ସରୋବର ଜଳଘାଟ, ବାଟ, ପଠାବନ
 ପକ୍ଷୀର ପ୍ରାନ୍ତର, ଶେଷ ବିଦାୟର ଶ୍ରେଣୀ
 ଗ୍ରାମର ଗୋଧନ ଗୋ ଭୂମି ଅସୁନ ।
 କହ କହ ସେଇତେବେଳେ ପଡ଼ିବ କି ମନେ
 ପକ୍ଷୀ ଭୂମି କୋକନଦୀ ଅବା ମଳବର୍ତ୍ତ
 ପହାନ୍ତିର ମଞ୍ଜୁଜଳ, କରୁଣ ଲଗନେ
 ଚନ୍ଦ୍ରବାକ କାନ୍ଦୁ ଯେବେ ତୁହାର ତୁହାର ।
 କହ କହ ସେଇତେବେଳେ ପଡ଼ିବ କି ମନେ
 ଶ୍ରମରେଣୁ ଆତ୍ମବୋଧ, କଳବେଶୁ ଝର
 ଏ ମର ଜୀବନ ମଧୁ ଅନ୍ତିମ ଲଗନେ
 ସଖା ସ୍ନେହ ସହାୟଣ, ବନ୍ଧୁ ସହୋଦର ।
 କହ କହ ସେଇତେବେଳେ ପଡ଼ିବ କି ମନେ
 ବିଦାୟର ବର୍ଣ୍ଣା ଯେତେବେଳେ ବାଜିବ ଗୋ ଦିନେ ।

ସେବାଗ୍ରାମ ଓ ଶାନ୍ତିନିକେତନ

ଦୁଇଟି ପ୍ରଧାନ କ୍ଷେତ୍ର, ଖ୍ୟାତ ଭାରତରେ
 ଗୋଟିଏ ସେବାର ଗ୍ରାମ, ସେବା ସମ୍ଭାରରେ
 ଅନ୍ୟଟି ମାନବ ପ୍ରାଣ ଚିର ନିଦର୍ଶନ
 ଯଥାର୍ଥରେ ଶାନ୍ତିମୟ ଶାନ୍ତି ନିବେଦନ ।

ଏକ ପୀଠେ ଜୀବନର ଅନାବଳ ଡ୍ୟାଗ
 ସଶସ୍ତ୍ରାୟୀ ଜୀବନର ପୁଣ୍ୟ ଅନୁରାଗ
 ସାଧନା ସତ୍ୟ ଯୋଗ ଉପସ୍ୟାର ଗାନ
 ପାଠିତ ଦେହ ସେବା ସରମ ଉପାଦାନ ।

ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ସବୁ ଅସରନ୍ତି ଉପଭୋଗ-
 କାର୍ଯ୍ୟସକ୍ତ ଜୀବନର ସରସ ସନ୍ତୋଷ
 ଚୌଦର୍ଶ୍ୟର ଉପାସନା ଚୌଦର୍ଶ୍ୟର ଗାନ
 ରୂପରସ ଗନ୍ଧରସ ଫୁଟୁତ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ।

ଏକ ପୀଠେ ଜୀବନର ଶିକ୍ଷା ବିତରଣ
 ନିତ୍ୟ ନବ ଆଦର୍ଶର ଆକୃଳ ସନ୍ନିଧାନ
 ସତ୍ୟ ପ୍ରୀତି ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ଜୀବନର ଡାକ
 ଡ୍ୟାଗେ ଯେତେକ ଦେଉଥାଏ ପ୍ରାଣ ଅଭିଷେକ ।

ଅନ୍ୟ ପୀଠେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ବାଣୀ ଅସ୍ପଷ୍ଟ
 ରସମୟୀ କବିତାର ତୁଙ୍ଗ ଉଦ୍ଦୀପନା
 ସଦ୍‌କାର କୁଞ୍ଜସିକ ଲଳିତ କାବଳୀ
 ନିର୍ଦ୍ଦେଶୀ କଳ କଳ ସୁପ୍ତମା ଆବଳୀ ।

ଗୋଟିଏ କୁଟୀର ବାହୁଁ ଗୋଟିଏ ନିକୁଞ୍ଜ
 ଗୋଟିଏ ପୁରୁଷ ଧାର ଅନ୍ୟଟି ତ କଞ୍ଜ
 ଗୋଟିଏ ମଙ୍ଗଳ ଦାସ ଆତ୍ମକ ଲଙ୍ଘିତ
 ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ରକା ଗୁରୁ ବିକାଶ ଲଳିତ ।
 ପ୍ରଭାବିତ କରେ ଏକ ନିଶିଳ ଜୀବନ
 ବିମୁଗ୍ଧ କରଇ ଆନ ହୃଦୟ ହେନ ।

ତୁଠ ପଥର

ପ୍ରଥମେ ଥିଲା ସେ କାହୁଁ କେଉଁଠୁର ପାହାଡ଼ରୁଲେ
 ତା'ପରେ ତଟିନା ଉପାର ଆଶିଲ ତଟିନା କୁଲେ
 ପ୍ରଥମେ ଥିଲା ସେ ମୂଳ ପ୍ରାଣେ ହୁନି ପାଷାଣ ବେଢ଼ଣ
 ଶୋଇ ରହି ଚିର ଅଚେତ ନରର ପାହାଡ଼ ଦେଶେ ।

ଲେକଲେବନର ଦୃଷ୍ଟି ଅଗଣାବର ଅପରିଚିତ
 ତା ପରି କାହାର ହୃଦୟେ ନ ଥିଲା ସ୍ନେହ କଷ୍ଟତ
 ଅଜଣା ଅଗୁଣା ଥିଲା ସେ ପାଷାଣ, କଟିନ ଶିଳା
 ନିଦାସେ ତା ଦେହେ ଜଳର ପାହାଡ଼ ଅନଳ ଦୁଳା ।

ବରଣାଣ ଶର, ଆଷାଢ଼ ଜଳଦ, ଶତତ ସୁଧା
 ଅନ୍ୟ ମାର୍ଗଶିର ଶୀତର ପ୍ରବଳାପ, ପ୍ରଗୁଣ ଶିଳା
 ସବୁ ସବୁ ସବୁ ପଡ଼ିଥିଲା ସେହି ପାହାଡ଼ରୁଲେ
 ତା'ପରେ ତଟିନା ଉପାର ଆଶିଲ ମୃତ୍ୟୁ ତଳେ ।

ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତ କିଏ ଦେଖି ତାରେ ଦିନେ ତଟିନାଞ୍ଜରେ
 ବହୁନେଲ କାହୁଁ ମମତା ଆଦରେ ଶକ୍ତ ପରେ

ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତା କଲ ଗ୍ରାମ ସରୋବର ଘାଟେ ପଡ଼ିଲେ
 ପାହାଡ଼ ପାଷାଣ ମାନବ ପରଶ ପାଏ ସଘନେ
 ପାହାଡ଼ ପାଷାଣ ଥିଲା ନାହିଁ ଯା'ର ଆବଶ୍ୟକତା
 ପାହାଡ଼ ପାଷାଣ, କେନ୍ଦ୍ର କହେ ନାହିଁ ଯହାର କଥା
 ସେହି ଶିଳା ଓ ସହୁ ଅବର୍ମ ଅଚେତ ଘଟଣାକ୍ରମେ
 ଗ୍ରାମ ଜଳଘାଟେ ପଡ଼ିରହି ଆଜି ଗୁରୁର ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ।
 ମଥାପତର ତାର ବସପତର ତାର ଗ୍ରାମ କୃଷକ
 ନିଦାଘ-ପିତାପା ଅକୁଳ ପ୍ରବାସୀ ହୁଏ ସମ୍ପଦ
 ମାଲ ଅନ୍ତରାକ୍ଷ ଚକ୍ରଙ୍ଗମେ ବସି କାଳର ପ୍ରାଣେ
 ହରନ୍ତି ପିତାପା, ସରଣୀଗରମ ହରଷ ମନେ ।
 ଜଳଘାଟୁ ଜଳ କି ଆମୋଦେ ସତେ କରନ୍ତି ସ୍ନାନ
 କିଏ ଥୋଇ ପଦ ସେହି ଶିଳାଖି-ର କରଇ ସ୍ନାନ ।
 ତାର ଦକ୍ଷପରେ କେତେ କେବେ ଯା'ନ୍ତି ଚରଣ ଧୋଇ
 ତୁଠ ସଥର ସେ ତୁଠ ଶିଉଳିର ଅଛୁଟି ଶୋଇ
 ଜଗତେ ସେ କିବା ଜୀବନ ଆହୁନେ ନିରବ କହେ
 “ସେହୁ ପାଏ ପୂଜା ମୋ ସମାନ ସେହୁ ବେଦନା ସହେ ।”

ଶୂଦ୍ରୀରାମ

କହୁ ଶୂଦ୍ରୀରାମ କହ
 ନ ଥିଲ କି ତୁମ ଜୀବନ ପାଇଁ କି ମେହ
 ନ ଥିଲ କି ତୁମ ଜୀବନ ମମତା ତଳେ
 ବୀରପର ଠିଆ ହେଲ, ପାଣି କାଠ ତଳେ ।

କୋମଳ ବୟସେ କୋମଳ ଜୀବନେ ତବ
 ଭରି ରହିଥିଲା ଭବିଷ୍ୟତ ବଇଭବ
 ହସି ହସି ତୁମ ଦିନ ଯାଉଥିଲା ବିତ
 ସଙ୍ଗ ସାଥୀମେ ଗାଈ ଜୀବନର ଗୀତ
 ଜାଣି ତ ନ ଥିଲା ଦୁଃଖଦାଉ ଦୁନିଆର
 ସରଳ ତୁମର ବୟସ ମଧୁର ସାର
 ଝରଣା ଯେସନ ଚାହିଦାଏ ଝରି ଝରି
 ତୁମେ ସେହୁପରି ଆନନ୍ଦରେ ମନ ଭରି
 ଖେଳି ବୁଲୁଥିଲ ସଙ୍ଗ ସାଥୀ ମଧୁମେତଳ
 ଦୂର ପୁରପଲ୍ଲୀ ବନଭରୁ ଲୁହାମାଳେ ।

X X X X

ଭାରତ ଜନନୀ ଅସମାନ ଅସମ୍ଭାବନେ
 ତରୁଣତା ମନେ ଢେଲ ଜାଣିବିତ ଦିନେ
 ଦେଶ ପ୍ରେମଧାରୀ, ସ୍ୱଦେଶ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଭାବ
 ଶର ଅମଳନ ସ୍ୱାଧୀନତା ଗଭୀରବ
 ଥରି ଉଠିଥିଲା ନବୀନ ତରୁଣ ପ୍ରାଣ
 ନାହିଁ ଉଠିଥିଲା ପୁଲଟକ ଧମନା ପୁଣି
 ହସି ହସି ସେହୁ କରତାଳି ଦେଇ ପରା
 ଦେଶ ଦଶ ହୃଦେ ବରି ନେଇଥିଲା କାବୀ ।
 ବିପ୍ଳବ ସପନ ବିଦ୍ରୋହ ସପନ ମଢ଼ି
 ତରୁଣ ବାଳକ କେଶରୀ ସମାନ ଗର୍ବି
 ଗିରଫ ଦମନ କୋରଡ଼ା ନ ମାନି ତଳେ,
 ସତ୍ୟର ବିଜୟେ, ଠିଆ ପାସିକାଠ ତଳେ ।
 ଝୁଲୁଥିଲା ବାର ଭାରତ ଜନନୀ ପାଇଁ
 ସ୍ୱାଧୀନତା ପକ୍ଷେ ଆହୁତି ହୋଇଲା ବାହୁ !

କମାରଶାଳ

ସନ୍ଧ୍ୟା ପ୍ରକୃତର ଲୋଡ଼ାର ସମ
 ଯେଉଁଠି ବହୁର ସାପୁଆ ନାଳ,
 ସେଇଠି ଅଛଇ କେତେକାନ୍ତୁ ଠିଆ
 ଯୋଡ଼ ମହାରଣା କମାରଶାଳ ।
 କେଉଁଦିନୁ ସେହୁ ଶାଳ ଅଛୁ ରହୁ
 ଫସକଥା କାହାର ନାହିଁ ତ ଜଣା,
 ପଶୁରିଲେ ତେବେ 'ସାତ ପୁରୁଷର
 ଏ ଶାଳ' କହନ୍ତି ସେ ମହାରଣା ।
 ଧୋବ ମହାରଣା, ଧୋବ ମହାରଣା
 କହୁ ପଶୁରିଲେ କହନ୍ତି ପୁଣି,
 ସାତ ପୁରୁଷର ଏ ସମସ୍ତ ପରା
 କେତେ ଯୁଗ କିଏ କହିବ ଶଣି ।
 ଅସି ମହାରଣା ପୁଅ ପରା ଧୋବ
 ତାଙ୍କର ଏଇ ଯେ କମାରଶାଳ,
 ଛଇ କର ତାର ସିରେ ନିତି ନିତି
 ଆମ୍ଭ କନିଅର ଦୋଳାଏ ତାଳ ।
 ଯହୁଁ ଠିଆ ରହୁ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ତାଳ
 ତେନୁଲି ସହୁତେ ବିଗ୍ନଏ ଛଇ
 ସେଇଠି ଆମର କମାରଶାଳରେ
 ଲେକେ ଫେରୁଥାନ୍ତି ଦାଆ ପକାଇ ।
 ଶାଳ ଘରର ତ ଛଣ ନାହିଁ ଶୁଭେ
 କେଉଁଦିନୁ ହୋଇନାହିଁ ଛପର

ସଥର ସାହାବ ଲଗି ସଢ଼ିଥାଇ
 ବାଲି ଗଦା ଗଦା ରୁନ ଖସଇ ।
 ଆଉ ଏକଠାକାଣେ ପଡ଼ିଥାଏ ଖାଲି
 କଳା ମତ ମତ ଅଙ୍ଗାର ଗଦା,
 ଲୁହା-ଛେଣି ଭାତ ଶାଣଦିଆ ଯନ୍ତ
 ମହାରଣା ଜୀବନର ସଉଦା ।
 ସେହୁ ଶାଳ ପିଣ୍ଡା ଆରପାଖେ ଥାଇ
 କୁଡ଼ କୁଡ଼ ସେ ଯେ ରୁନ ପାଉଁଶ,
 ତହୁଁ ଆମ ଗାଆଁ କାଳିଆ କୁକୁର
 ରୁପଲି ଶୁଭରେ ପାଉଇ ଚଢ଼ିସ ।
 ଏହୁ ରକମର ଏହୁ ଆକାରର
 ଧୋବି କମାରର କମାରଶାଳ
 ନିଆଁ ମୁହେଁ ସିଝି ସିଝି ଧୋବି ବୁଢ଼ା
 ଦିଏ ଯଉବନ ରକତ ହାଳ ।
 ଧୋବି ମହାରଣା ଶାଳଦର ପର
 ପକ୍ଷୀପୁରକାସୀ ଆଖଡ଼ା ଘର,
 ସେଇଠି ମିଳଇ ଖଣ୍ଡାପୁତ ପୁଅ
 ସଧାନ ପୁଅ ସେ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ।
 ମାଗୁଣି ନାହାକ ବଳିଆର ସିଂହ
 ନଟିଆ ବିଶୋଇ ଶେଷତରା ଜେନା,
 ଶୁଣୁଗୁରୁ ଘର ପୁଅ ଲମ୍ବୋଦର
 ଗାଈ ଜଗୁଆଳ ବେହେରା ବନା ।
 ସଉଷ ସକାଳେ କୁହୁଡ଼ି ଧୂସର
 ଗାଁ ପରବତେ ଉଠିଲେ ଭରି,

ଯୋବ ମହାରଣା କମାର ଶାଳରେ
ପ୍ରଶର ପୁନଃ ଶୀତରେ ଥର ।

ଜରାବେନାର ପୁଅ ଗୁରୁବାର
ଗୁଆକାତ ଧରି ଦେଖାଇ କହେ,

“ହୁଏ, ମହାରଣା, ଥରେ ଶାଣଦେଲେ
ଚଳେଦେନ ଯାଏ ଦାଢ଼ ଯେ ରହେ ?

ଗଲ ମାଘ ମାଘ ଶାଣ ଦେଇଥିଲ
ଦେଖ ଦାଢ଼ ଏବେ ଯାଇଛି ମରି

ନାକ କାଟି ଦେବ ନାହିଁଟି ଦେ ଏବେ
ଏଥିରେ ମଣିଷ ଚଳେ କହର ?

ସଦେଇ ସା’ନ୍ତର କହେ ପାଟି କରି
ହୁଏ ମହାରଣା ଦେଲ କି କାଳ ।

ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା କର ରକା ହୁଏ ଏବେ
ସାଉକାର ଘର ଖେଳାଏ ସାଳ ।

ଆଉ କିଏ କହେ ଶୁଣିଥିଲ କେବେ
ଆଠ ଅଣା କରି ପହଞ୍ଚିଲା ମୁଁ ।

ଶାଣ ସେଇ ହୁଏ ବାରଅଣା ସତେ
କି ହେବ ଥାଇ ସେ ରୁପଇ ପଠା ।

କଳା ମହାରଣା କମାର ପୁଅ ସେ
ଲୁହା ପିଟି ତାର ଜୀବନ ସରେ

କହଇ ମରମେ ଅନୁରବ କରି
ଲୁହା ଦର କିଏ ତୁଣ୍ଡରେ ଧରେ ?

ବାହୁଥିଲ ଏହି ‘ସୁଦ୍ଧ ମହାମାରୀ
କି ହେଲ ଏ ତାଳ ନୁହଁଇ କହୁ

ସାଧୀ ଗଉଡ଼ୁଣୀ ବୁଢ଼ୀ ଏବେ ଦିଏ
 ଗୁରୁ ପରସାରେ ସଢ଼ିଏ ଦହ ।
 କମାର ଶାଳରୁ ନିଆଁ ଜଳି ଉଠେ
 ଜାଳି ତରଳାଇ ପାହାଡ଼ ଲୁହା
 ଧୋବ ମହାରଣା ଲୁହା ପିଛୁ ପିଛୁ
 ଆରମ୍ଭ ହୁଅଇ ବାହାଣୀ କୁହା ।
 କିଏ ବହୁ ବସେ ହିଏ ମହାରଣା,
 ଦାଆଖଣ୍ଡେ ଏବେ ପଜାଇ ଦେଇ
 ନିଆ କାହିଁ ଅଠ ଅଣା, ମଣିଷକ
 ଦୁନିଆରେ ବସି ରହୁବ ନାହିଁ ।
 ବାହନଇ କିଏ ଜେଉଁକାଳେ ଥିଲ
 ଗୁଆବାଇ ଶାଣ ଏଗାର ଅଣା
 ଧୋବ କହେ ଗପି ଜାଣିଛନ୍ତି ଭ୍ରମ
 ମୁଠାଏ ଅଙ୍ଗାର ସତର ଅଣା ।
 ଦୂର ପକ୍ଷୀ ଧୁରେ କମାର ଶାଳରେ
 ଚରଦନ କବା ପ୍ରଦାସ ଜଳି
 ଆଲୋକ ଦିଅଇ ମଣିଷ ଜାତିରେ
 ଆମୋଦ ଆଣଇ ସରଗୁ ତୋଳି ।
 ସେ ଶାଳ ନିଆଁର ଶିଖାରେ କି ସତେ
 ମାନବ ଜାତିର ମୁକତି ଥାଏ
 ସେ ଶାଳ ନିଆଁର ଶିଖାରେ କି ସତେ
 ଅନ୍ତର ଅନ୍ଧାର ଆଲୋକ ସାଏ ।
 ପକ୍ଷୀ ପ୍ରକୃତର ଗଳାହାର ସମ
 କଳ କଳ କରେ ସାପୁଆ ନାଳ

କେତେ କାନ୍ତ ସେହି ବରଗଛ ତଳେ
 ଠିଆ ରହିଅଛୁ କମାର ଶାଳ ।
 ସେହି ଶାଳଘରେ ଜଳି ଉଠୁଛି ସେ
 ଅଗ୍ନି ମହାରଣା ଜୀବନ ଶିଖା
 ସେହି ଶାଳ ଘରେ ମହାରଣା କରେ
 ଏ ଯନ୍ତ୍ର ଯୁଗର ସଙ୍ଗେ ପରୀକ୍ଷା ।
 ଶାଳ ନିଆଁ ଯେତେବେଳେ ଜାଳି ଯୋଡ଼ିଦେଇ
 ପାହାଡ଼ ଲୁହର ରସାଣି ଆଣେ
 କଠିନ ପାପାଣି ଭରା ଭୂଧରର
 ଲୁହାରେ ଗଢ଼ଇ ନବ ବିଧାନେ ।
 ଲୁହାର କଳ୍ପସାଗର ଦୁଇ ଯେସନ
 ଶାଳୁନିଆଁ ଶିଖି ପରଶ ପାଇ
 ତେସନ ଏ ଶାଳେ କମାର ବୁଢ଼ାର
 ଲହୁ ଲହେଇ ପରା ଦିଦୋହ ଥାଇ ।
 ଏହି ଧୋବ ଏହି ନିରଳ ଯେତକ
 ସକଳ ସୀତ୍ତଳ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରାଣ
 ସକଳ ନିଃଶ୍ୱାସ ଦେବ ଜାଳି ଯୋଡ଼ି
 ଦିନେ ପ୍ରବଳର ଅନ୍ୟାୟ ବାଣ ।
 ଏଇ ଅମ ଗାଆଁ କମାର ଶାଳରେ
 ଧୋବ ମହାରଣା ବୁଢ଼ାର ଶ୍ରମେ
 ଦୁନିଆ ଲଭିବ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସୁଖ
 ଶ୍ଳେଷ ଶ୍ଳେଷ ଯେତେ ସରଳ ଗ୍ରାମେ ।
 ସତେ ଯେତେ ଧୋବ ମହାରଣା ପୁଅ
 ଗଢ଼ିଦେଇ ଆଗେ ହାତୁଡ଼ ଦାଆ

ସେହୁ ମହାରଣା କମାର ଶାଳର
ପଶ୍ଚିମକାଳେ ରହୁ ଅମର ନାଁ ।
ପଦ୍ମ ମାସର ପାତଳ କୁହୁଡ଼ି
ମାଦ ମାସ ଜାଡ଼ ଶୀତ ରାତରେ
ଅମ ଗାଆଁର ସେ କାଳିଆ କୁକୁର
ଶାଳ ଘରେ ଶୋଇଥାଏ ଅଙ୍ଗାରେ ।
ଦୁନିଆରେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ନୂଆ ନୂଆ
ଯନ୍ତ୍ରପାତ୍ର ଯେତେ ହେଉ ତଥାର
ଭୁଲି କି ହୋଇବ କମାର ଶାଳର
କମାର ବୁଢ଼ାର ଲୁହା ସମ୍ଭାର ।

ଅଙ୍ଗନ ଭୁଲସୀ

ସରଳ ସମ୍ଭାର କୋଣେ, କୁଟୀର ନିର୍ଜନ
ନିର୍ଜନ କୁଟୀରେ ପୁଣି, ନିର୍ଜନ ଅଙ୍ଗନ
ମାରବ ନିଛୁଇ ତାହା, ନିପ୍ରବୁ ନିରତ
ଅବସ୍ଥିତ ତାର ନାହିଁ କାଣେ ଏ ଜଗତ ।
କେଉଁଠି ସରଳ ଗ୍ରାମ, କେଉଁଠି କୁଟୀର
କେଉଁଠି କୁଟୀରାଙ୍ଗନ, ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରାଚୀର
କିଏ କାହିଁ ରଖିବଟି ହସାର ତାହାର
ଜଟିଳ ଜଞ୍ଜାଳ ବ୍ୟସ୍ତ ମାନବ ସଂସାର
କୁଟୀର ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ଡେଇଦେ, କାହିଁ କେଉଁ ଦିନୁ
ଅଛି ସେ ଭୁଲସୀ ଗଛ, ନଭ ବନ୍ଦୁ ଛାନ୍ଦୁ
ଦେଖୁଥାନ୍ତି ନିବାସିନ କୁଟୀର ଅଙ୍ଗନେ
ବକର ଭୁଲସୀ ଗଛ ପ୍ରକୃତ ଗହଳେ ।

ଭଗ୍ନ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ସ୍ବପ୍ନ କୁଣ୍ଡଳ ପ୍ରାଚୀନ
 ନାହିଁ ନାହିଁ ମାନବେ ସବୁ ନିଦର୍ଶନ
 ପଦ କାର ପଦନାହିଁ ସେ ଜାଣି ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ
 ବନ୍ଦୁ ତୁଳସୀ ଗଛ ପ୍ରକୃତ ଗହଣେ
 ତପୋବନ ପୁଣ୍ୟ ଗୁମ୍ଫା, ଅସ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ର ସଙ୍କେତ
 ପ୍ରକୃତର ମୂଳପ୍ରାଣ ତହିଁ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ
 ମାନବର କର ସ୍ପର୍ଶ କାଳିନାହିଁ ତହିଁ
 ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ତୁଳସୀ ବୃକ୍ଷ ନିତ୍ୟ ବହୁଧାର ।
 ସହସ୍ର ପଦସୀ ପରା ବସି ସେ ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ
 ଭୃକ୍ଷନାନ୍ତ ମାଳାକାଶ ଯେବେ ପରକ୍ଷଣେ
 କେବେ ଅବା ପଶି ତହିଁ ପକ୍ଷୀର ଗୋଧନ
 ସଦ୍ୟ ଅନ୍ତରତ ଦୁର୍ବା କରନ୍ତି ଭ୍ରଷଣ !
 ନିଷ୍ପାପର ଉପାସକ ନ ପାଆନ୍ତି ତହିଁ
 ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ, ମାଳାକାର, ଧୂଳ ବ୍ୟବସାୟୀ,
 ନିର୍ଜନ ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ସେହୁ ପରହ ତୁଳସୀ
 ତା ପାଇଁ କେ ବହୁନାହିଁ ସଲ୍ଲଳ କଳସୀ
 ପ୍ରକୃତ ଗହଣେ ସେହୁ ବଦେ ଅବରତ
 ପ୍ରକୃତ ସୁରମ୍ୟ କୋଚଳ ସଦା ଉଜ୍ଜ୍ବଳ
 ପ୍ରକୃତ ସମ୍ପଦେ ସେହୁ ବିମ୍ବୁ ବିଭ୍ରାର
 ନିର୍ଜନତା ଯେହେଁ ତାର ବନ୍ଧନର ଡୋର
 ଅନାବଳ ଶୁଦ୍ଧପୂର୍ବ ସେ ତୁଳସୀ ପରା
 ସ୍ନେହ ତାରେ ଦେଇଥାନ୍ତି ଅନ୍ତରାକ୍ଷ ଧରା
 ବଢ଼ି ନାହିଁ ସେହୁ ସତ ତପସ୍ବୀ ଆଶ୍ରମ
 କଳ୍ପ ଓ ଦେବେ ମାତ୍ର ନାହିଁ ଏ ଜନମେ

ସମ୍ମାନ ସେ ଧାଇଁନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଦେବ ଶିରେ
ଅଧିଷ୍ଠିତ ହୋଇନାହିଁ ସୁଦ୍ଧା ସମ୍ଭାରରେ
ସ୍ଥାନ ସେହୁ ନାହିଁ ପାଏ କୁସୁମ ଗନ୍ଧର୍ବ
ଦେବାଳୟ ସିଂହାସନ ମଞ୍ଜୁଳ ତୋରଣେ
ତଥାପି ପବନ ଶୁଦ୍ଧ ଅଙ୍ଗନ ଭୁଲସୀ
ତା ତନ୍ତୁ ଛୁଇଁନି ଯେଣୁ କୃତ୍ରିମତା-ମସୀ
ନିର୍ଗନ୍ଧ ପ୍ରକୃତ କୋଳେ ବଢ଼ି ନିର୍ଜନରେ
ପ୍ରଭୃତ ଅର୍ଚ୍ଚନା ପାଏ ସାଧୁ ସଜ୍ଜନରେ
ନ ଆଉ ଲାହାର ପଛେ ଗନ୍ଧ ଶଶିସ୍ଥାୟୀ
ପ୍ରଣାମ ନ ଦେଉ ତାରେ କବି ରୁପସାୟୀ
ଦେହ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବିହୀନ, କିନ୍ତୁ ତା ଅନ୍ତର
ରାଜ୍ୟ ଅମଳିନ ପବନ ସୁନ୍ଦର ।
ସୃଷ୍ଟିର ଜଗତ କରୁ ତା ପ୍ରତି ଆଶେଷ
ସରଳ ଭଲସୀ କେବେ ନ କରେ ଭ୍ରାଣେଷ ।

ହେ ଅନନ୍ତ ମଳ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଧବଳ
 ଚିଲିକା ସୁମାଳ ତରଙ୍ଗବେଣୀ
 ଆଜି ଏ ଅପାର ବହୁଳା ହୁଲ୍ଲୋଳେ
 ତୁମେ ତପୋରତା କି ସନ୍ଧ୍ୟାସିନୀ ?
 ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରୂପେ ପ୍ରତିଭାତ, ହୁଅ
 ବ୍ୟଥିତ ଏ ମର ଜୀବନ ଆଗେ
 ତୁମ ଦରଶନେ ସଂସାରର ମନେ
 କବି ଚିନ୍ତା ଏକ ଭାବନା ଜାଗେ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରହୁଏ ମୁହିଁ ବ୍ୟଥିତ ପ୍ରାଣର
 କେବଳ ଯୁଗଳ ଲେଖକ କଣା
 ମିଶାଇ ତୋ ମଳ ଲହରୀ ସମ୍ପଦେ
 ବଜାନ୍ତି ନିରତ ବେଦନା ବାଣୀ ।
 ନୁହେଁ କି ପ୍ରମାଣ ବଧୂର ଭିଆଣ
 ମାନବ ଜୀବନ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟସହ
 ମିଶିବାକୁ ଚାହେଁ ଗୀତ ତାର ଗାଏ,
 : ସତ୍ୟଶିବ ପାଇଁ ଅଗାଧ ସ୍ନେହ ।
 ଆଜି ଏ ତମିର ରଜନୀ ଗଭୀର
 କଳ ବେଶୁ ଶୁଭେ ଚିଲିକା କୂଳେ
 ଦୂର ବ୍ୟୋମସଥେ ବା' ରକିତେ ସତେ,
 କୋଟି କୋଟି ତାରା ପ୍ରଦୀପ ଜଳେ ।
 ତରୁଦିଗେ ସର ମାରବତା ଶୋଭେ
 ଅସୀମତା ମଧ୍ୟେ ଚିଲିକା ଲୀଳା
 ଚିଲିକା ଗୌରବେ ହସେ ବସୁମତୀ
 ବିପିନ ପ୍ରାନ୍ତର ପାହାଡ଼ ଶିଳା

ମୁଁ ଶୁଭର ସରଣୀ ବସି ଏ କୁଟୀରେ
 ଗୁହଁ ଏକ ଚିତ୍ତେ ଚିଲିକାତୀରେ
 ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଭୁଁ, ପ୍ରଣତ ଜଣାଏ
 ବିଭୁପଦେ, ଦ୍ରବେ ହୃଦୟ ବାରେ ।
 ଚିଲିକା ଯେସନ ସୁଖମା, ସୁନ୍ଦର
 ତେସନ ମଣିଷ ଜୀବନ ଥରେ
 ନ ହେବ କାହିଁକି ସୁନ୍ଦର ସରଳ
 ଚିର ମନୋରମ ଧରଣୀ ତଳେ ।

ଶେଷ ଭିକ୍ଷା

ବିଶାଳ ଧରଣୀ ହେଉ ଭକ୍ତୁଳ ସୁନ୍ଦର
 ଅନନ୍ତ ଅମୃତେ ଶୋଭୁ ପ୍ରଭାତ ହୃଦର
 ବସୁଧା ସମୃଦ୍ଧି ଘଟୁ ଯୁଗ ଯୁଗାନ୍ତରେ .
 ସୁଖି ସୁଖୀ ହେଉ ପ୍ରଭୁ ତବ ବିଧାନରେ
 ଭକ୍ତୁଳ ହେଉ ମୋ ଦେଶ, ମାତୃଭୂମି ମୋର
 କୁଟୀରେ କୁଟୀରେ ଐକ୍ୟ ବନ୍ଧନର ଡୋର
 ସଂଖ୍ୟାହୀନ ଗ୍ରହ ଉପଗ୍ରହ ଧରଣୀରେ
 ମଣିଷ ଶାଶ୍ବତ ହେଉ ଆତ୍ମ-ବିକାଶରେ
 ନର ନାରୀ ସୁଖେ ପ୍ରଭୁ ରହନ୍ତୁ ନିରତ
 ସତ୍ୟର ବିଜୟ ହେଉ, ବିନଷ୍ଟ ଅସତ୍ୟ
 ହେ ପ୍ରଭୁ ତୁମର ପଦେ ବିଶ୍ୱବାସୀ ପାଇଁ
 ଏତକ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ନିତ ଭାକୁଥାଉ ।

ସମାପ୍ତ